

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 1308

DOM
2008-02-25
Stockholm

Mål nr
M 1813-07

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts, miljödomstolen, deldom den 8 februari 2007 i mål nr M 28110-05, se bilaga A

KLAGANDE

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

MOTPART

1. Vafab Miljö AB, Nyängsleden, 721 87 Västerås
Ombud: Advokaten **MH**, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Strandvägen 7 B, 114 56 Stockholm

2. Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

SAKEN

Tillstånd till anläggande och drift av avfallsdeponi

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen ändrar miljödomstolens dom endast på följande sätt.

Villkorspunkten 9, andra strecksatsen, ska ha följande ändrade lydelse.

- *utanför* sluttäckningens tätskikt uppfylla, såvitt avser jordmassor, gällande kriterier för mindre känslig markanvändning (för närvarande Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889) och såvitt avser andra avfallsmassor, gällande kriterier för mottagning av inert avfall (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10).
-

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Naturvårdsverket har yrkat att den andra strecksatsen i villkor 9 om restprodukter som används för konstruktionsändamål inom deponin och utanför sluttäckningens tätskikt upphävs.

Vafab Miljö AB (bolaget) har bestritt Naturvårdsverkets yrkande.

Länsstyrelsen har tillstyrkt Naturvårdsverkets yrkande.

Miljööverdomstolen har med stöd av 23 kap. 6 § miljöbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

UTVECKLING AV TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Naturvårdsverket

Kriterierna för mindre känslig markanvändning (MKM) är inte avsedda att tillämpas på tillförsel av föroreningar via användning av det som i miljödomstolens dom benämns restprodukter som konstruktionsmaterial. Det är inte acceptabelt att tillföra föroreningar upp till de halter som anges som generella riktvärden. Kriterierna för MKM är framtagna för att bedöma riskerna vid existerande förorenade områden. Riktvärdena ger vägledning om när halterna av föroreningar är så höga att det av hälso- och miljöskäl är motiverat med en sanering. Vid användning av riktvärdet för MKM tillförs föroreningar till en nivå som ligger på gränsen till att en kostsam efterbehandling är motiverad. Även föroreningsnivåer enligt MKM innebär sådana hälso- och miljörisiker så att markanvändningen måste begränsas. Bakom de generella riktvärdena finns en beräkningsmodell som bland annat beaktar exponering och spridning av föroreningarna. Ett villkor för att de generella riktvärdena ska kunna tillämpas för ett förorenat område är att förutsättningarna för området motsvarar beräkningsmodellen.

Användandet av avfall är ett bra sätt att spara på jungfrulig råvara. Det måste dock vara fråga om sådan användning som kan ske utan att man riskerar att nya förorenade områden uppstår eller att människors hälsa eller miljön påverkas negativt. Naturvårdsverket arbetar med att ta fram kriterier för återvinning av avfall i anläggningsarbeten i syfte att öka andelen avfall som återvinns utan risk för skadliga miljö- och hälsoeffekter. Naturvårdsverket har ännu inte tagit ställning till i vilken form kriterierna kommer att meddelas. Vilka tillämpningsområden som omfattas av kriterierna är inte heller avgjort men det är möjligt att återvinning av avfall för sluttäckning av deponier kan omfattas. De kriterier för återvinning av avfall som kommer att tas fram kommer att ta mera hänsyn till möjligheterna till användning av avfall för anläggningsändamål än vad riktvärden och platsspecifika riktvärden för förorenad mark gör.

Naturvårdsverket anser att riktvärden för massor som ska återvinnas för sluttäckning av deponin kan anges i tillståndet för deponin. De generella riktvärdena för förorenade

områden kan dock inte tillämpas som riktvärde eftersom riktvärdena för förorenade områden inte är framtagna för ändamålet.

Bolaget

Kriterier för restproduktion i sluttäckningen behövs och gör det möjligt för bolaget att planera verksamheten och förutse vilka massor som kommer att få användas i en framtida sluttäckning. Vid övervägande vilka kriterier som ska gälla blir det fråga om att tillämpa 2 kap. 3, 5, och 7 §§ miljöbalken.

Varje bedömning av riskerna för människors hälsa och miljön måste utgå från förhållandena på den plats som är föremål för bedömning. För den nya deponeringsanläggningen vid Gryta ska alltså riskbedömningen utgå ifrån att deponin är belägen intill Gryta avfallsanläggning där deponering av avfall skett sedan 1969. De stora mängder avfall som har samlats och kommer att samlas inom det relativt avgränsade området innebär att det framstår som mycket osannolikt att området – ens på lång sikt – kommer att kunna användas för något känsligt ändamål. Tvärtom kommer det sannolikt att behövas någon form av restriktioner för att undvika skador på tätskiktet. En riskbedömning för Gryta, på vilken en bedömning av nyttan med skyddsåtgärder vid deponin ska grundas, bör således utgå ifrån ett jämförelsevis begränsat skyddsbehov. Brytpunkten för när en högre renhetsgrad inte längre kan anses vara till nytta ligger på samma nivå som riktvärdena för MKM enligt Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889. De generella riktvärdena är mer omfattande och tar hänsyn till fler risker än vad platsspecifika riktvärden normalt gör. Platsspecifika riktvärden med motsvarande omfattning skulle bli mycket tids- och kostnadskrävande att utarbeta. De generella riktvärdenas breda spektrum av hänsyn gör dem väl lämpade för bedömning av de potentiellt heterogena massor som bolaget kan komma att ta emot.

Sammantaget konstaterar bolaget att det av miljödomstolen föreskrivna villkoret är väl avvägt när det gäller nyttan med åtgärden. Lägg kostnader till i bedömningen blir bilden mer tydlig. Kostnaden för ett skyddsskikt helt utan restprodukter uppgår för närvarande till ca 200 kr/kubikmeter medan kostnaden för ett skyddsskikt med restprodukter uppgår till 100 kr/kubikmeter. För en hållbar utveckling och ett fungerande kretslopp är det viktigt att inte hindra en lämplig återanvändning av restprodukter som inte kan återanvändas på annat sätt.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har anslutit sig till Naturvårdsverkets motivering till varför kriterierna för MKM inte är lämpliga att tillämpa för det aktuella avfallet. Avgörandet av vilka krav som ska gälla för avfall som används för konstruktionsändamål vid avfallsanläggningen bör skjutas upp i avvaktan på resultatet av Naturvårdsverkets arbete med att ta fram kriterier för återvinning av avfall i anläggningsarbeten. Eftersom deponeringen vid deponi 2009 kommer att ske först om några år är det inte nödvändigt med något provisoriskt villkor i avvaktan på att ett slutligt villkor fastställs. I tillståndsbeslutet bör fastställas vilka krav som ska gälla för massor som ska användas utanför tätskiktet.

REMISSYTTRANDE I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och konsumentnämnden i Västerås kommun

Nämnden delar Naturvårdsverkets uppfattning om att endast massor som inte riskerar att medföra hälso- och miljörisker bör användas ovanför sluttäckningens tätskikt. Nämndens erfarenhet av tillsyn över gamla, nedlagda deponier, är att ju längre tid det har gått desto mindre allvarligt ser såväl allmänheten som andra aktörer på dessa områden. I det aktuella fallet är avfallsdeponin lokaliserad i närheten av ett bostadsområde och ett idag, för Västerås Stad, viktigt rekreativområde. Även om det i framtiden kommer att finnas områdesbestämmelser eller annan reglering ur planhänseende finns det en uppenbar risk att området kommer att utnyttjas för spontant friluftsliv. Nämnden föreslår att frågan om vilka konstruktionsmaterial som får användas utanför sluttäckningens tätskikt hänskjuts till tillsynsmyndigheten i enlighet med bemyndigandena i miljödomstolens dom.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet gäller om de avfallsmassor som uppfyller Naturvårdsverkets kriterier för mindre känslig markanvändning (MKM) ska få användas för sluttäckning av bolagets deponi utanför tätskiktet.

För besvarandet av den frågan är det nödvändigt att först bedöma om förordningen (2001:52) om deponering av avfall är tillämplig på förfarandet. Om avfallsmassorna ersätter andra material som annars skulle behöva användas är det fråga om ett återvinningsförfarande och inte kvittblivning. Förordningen är då inte tillämplig.

Miljööverdomstolen bedömer att det huvudsakliga ändamålet i detta fall är att använda massorna för sluttäckning av deponin. Massorna kommer härigenom att ersätta jungfruliga massor som annars skulle ha behövts. Det är på grund härav fråga om ett återvinningsförfarande. Det betyder att deponeringsförordningens bestämmelser inte gäller.

Miljööverdomstolen har i en tidigare dom (Miljööverdomstolens dom 2007-10-19 i mål nr M 7856-06, MÖD 2007:29) ansett att det knappast kunde vara motiverat enligt 2 kap. 3 § miljöbalken att ställa krav på att jungfruliga massor skulle användas vid sluttäckning av den då aktuella deponin. Inte heller bedömde domstolen att det var förenligt med principen om resurshushållning att använda jungfruliga massor (2 kap. 5 § miljöbalken) Vidare bedömde domstolen att kostnaderna för att använda jungfruliga massor inte kunde anses rimliga vid en jämförelse med nyttan av åtgärden (2 kap 7 § miljöbalken).

Förhållandena i nu aktuellt mål liknar förhållandena i det tidigare målet. Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning i detta mål när det gäller tillämpningen av 2 kap. 2, 5 och 7 §§ miljöbalken.

Beträffande frågan vilka föroreningshalter som högst kan accepteras i de jordmassor som ska användas för sluttäckning anser Miljööverdomstolen att en lämplig utgångs-

punkt – i brist på andra värden – kan vara de riktvärden som Naturvårdsverket fastställt för mindre känslig markanvändning i rapporterna 4638 och 4889. Även om dessa värden anger den högsta gränsen för vad som kan accepteras utan att det ställs krav på saneringsåtgärder bör de ändå kunna användas, eftersom det som regel inte kan bli aktuellt med någon mer kvalificerad markanvändning på en nedlagd deponi. I vissa fall kan det emellertid med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet behöva göras en individuell bedömning vilken kan leda till att strängare krav bör ställas på de massor som ska användas. Det kan t.ex. finnas planer för markanvändningen som motiverar att jungfruligt material används. Några sådana särskilda omständigheter föreligger inte såvitt Miljööverdomstolen kan bedöma i detta fall. Mot den bakgrunden bedömer Miljööverdomstolen att det inte ska behöva uppstå någon skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön om jordmassor som uppfyller MKM-kraven används för sluttäckning av deponin.

När det gäller andra typer av avfall än förorenade jordar anser Miljööverdomstolen att utgångspunkten bör vara att avfallet ska vara inert och uppfylla Naturvårdsverkets mottagningskriterier för detta avfall

Villkoret bör därför utformas på sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2008-03-25

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ulf Bjällås, miljørådet Rolf Svedberg, hovrättsrådet Liselotte Rågmark, referent, och tf. hovrättsassessorn Anna Backman. Enhälligt.

SÖKANDE

Vafab Miljö AB, 556191-4200
Nyängsleden
721 87 Västerås

Ombud: Advokat **MH**
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Strandvägen 7 B
114 56 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd till anläggande och drift av ny avfallsdeponi m.m. vid Gryta, Västerås kommun, Västmanlands län

Uppgifter till miljöboken:
Avdelning i miljöboken: V
Avrinningsområde: 126
Koordinater: x: 6616500
y: 1541420

DOMSLUT

Tillstånd

Miljödomstolen lämnar Vafab Miljö AB (nedan kallat Vafab eller bolaget) tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken

- 1) att inom fastigheterna Västerås 4:84, Västerås 4:45, Lycksta 1:4 och Lycksta 5:1 i Västerås kommun uppföra en anläggning för avfallsdeponering och där efter erforderlig förbehandling deponera (med de mängdbegränsningar som följer av villkoren 2 och 3, nedan)
 - a) högst 150 000 ton icke-farligt avfall per år, fördelat på följande avfallstyper (eller andra avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande),
 - Restavfall efter sortering av hushålls-, industri-, bygg-, rivnings-, handels- och kontorsavfall

Dok.Id 388457

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Fleminggatan 14	08-657 50 45 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning9@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-657 56 28	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

- Komposterat slam från avloppsreningsverk
 - Behandlade jordar och jordliknande massor (inkluderar förorenade och avvattnade sediment)
 - Flygaska från förbränning av kol och biobränslen
 - Asbest
- b) högst 80 000 ton farligt avfall per år, fördelat följande avfallstyper (eller andra avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande),
- Förorenade jordar och jordliknande massor (inkluderar förorenade och avvattnade sediment)
 - Behandlade jordar och jordliknande massor (i de fall de inte kan nyttiggöras eller deponeras i deponi för icke farligt avfall)
 - Askor från avfallsförbränning
 - Metallhydroxidslam

samt

- c) högst 80 000 ton icke-farligt eller inert avfall i form av flyg- och bottenaska från förbränning av kol och biobränslen (eller andra avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande) per år

2) till samtidig mellanlagring av

- a) högst 75 000 ton icke-farligt avfall,
- b) högst 30 000 ton farligt avfall, samt
- c) avfall som får deponeras på deponi för inert avfall och avfall för sluttäcknings- och konstruktionsändamål utan mängdbegränsning.

Prövotidsförordnanden, provisoriska föreskrifter och villkor

Prövotidsförfarande

Miljödomstolen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor för behandling och utsläpp av lakvatten och vatten från behandlings- och lagringsytor. Bolaget skall under prövotiden i samråd med tillsynsmyndigheten utreda lämpliga metoder för behandling av lakvattnet och lämplig utsläppspunkt för det behandlade lakvattnet.

Resultaten av utredningarna jämte förslag på behandlingsmetod, utsläppspunkt och förslag till slutliga villkor skall ges in till miljödomstolen inom fem år från det att tillståndet till deponering tagits i anspråk.

Provisoriska föreskrifter

Under prövotiden och till dess miljödomstolen bestämmer annat skall följande provisoriska föreskrifter gälla.

- P1. Lakvattnet skall samlas upp och ledas till utjämningsbassäng inom Gryta avfallsanläggning för behandling m.m. eller behandlas på likvärdigt sätt.
- P2. Vatten av spillvattenkaraktär som uppkommer i verksamheten skall avledas direkt till kommunens avloppsreningsverk eller behandlas på likvärdigt sätt.

Slutliga villkor

Utöver förordningen (2001:512) om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall, skall följande slutliga villkor gälla.

Allmänt

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor skall anläggningen och verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen – utformas och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.

Deponering

2. Mer än 100 000 ton avfall (exklusive konstruktionsmaterial och täckmassor samt flyg- och bottenaska från förbränning av kol och biobränslen) per år får inte deponeras på deponin för icke-farligt avfall.

Om det på grund av i deponeringsutredningen oförutsedda avfallsflöden eller annan liknande omständighet uppkommer behov, får bolaget efter tillsyns-

myndighetens medgivande deponera större mängder avfall.

3. Mer än 40 000 ton farligt avfall per år får inte deponeras på deponin för farligt avfall.

Om det på grund av oförutsedda avfallsflöden eller annan liknande omständighet uppkommer behov, får bolaget efter tillsynsmyndighetens medgivande deponera större mängder farligt avfall.

4. Deponering av inert, icke-farligt respektive farligt avfall skall ske inom för ändamålet anlagda celler.
5. Senast sex månader innan respektive deletapp (inom etapperna 1–3) anläggs skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning (geologisk barriär, bottentätning, dränering och lakvatten uppsamling), vattenavledande åtgärder samt en deponeringsplan.

Bolaget skall innan respektive deletapp (inom etapperna 1–3) anläggs till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av bottenkonstruktionen. Kvalitetssäkringsplanen skall innehålla uppgifter om bottenkonstruktionens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen skall också innehålla uppgifter om när och hur de återkommande besiktningar som skall genomföras under arbetets gång samt slutbesiktningen avses ske. I planen skall anges den oberoende kontrollant som bolaget har utsett skall genomföra besiktningarna. Anläggning av deletapperna får inte påbörjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt kvalitetssäkringsplanen.

6. Senast sex månader innan respektive deletapp (inom etapperna 1–3) avslutas skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras. Redovisningen skall innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial samt en tidplan för arbetet.

Bolaget skall innan respektive deletapp (inom etapperna 1–3) sluttäcks till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av sluttäckningen. Kvalitetssäkringsplanen skall innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen skall också innehålla uppgifter om när och hur de återkommande besiktningar som skall genomföras under arbetets gång samt slutbesiktningen avses ske. I planen skall anges den oberoende kontrollant som bolaget har utsett skall genomföra besiktningarna. Sluttäckning av deletapperna får inte påbörjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt kvalitetssäkringsplanen.

7. Bolaget skall verka för att omgivande vegetation bibehålls i den utsträckning som krävs för att ge erforderligt insynsskydd. All deponeringsverksamhet skall bedrivas i skydd av vallar så att insyn från omgivningen om möjligt förhindras.
8. Deponering (inklusive terrassering men exklusive sluttäckning) får ske till en höjd av högst + 75 m över havet.
9. De restprodukter som används för konstruktionsändamål inom deponin skall
 - *innanför* sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier för deponering (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall) och
 - *utanför* sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier för mindre känslig markanvändning (för närvarande Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889).

Om sådana kriterier (enligt strecksatserna ovan) upphör att gälla, skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en miljöriskanalys, på vilken kriterier för sådan användning kan grundas.

Om generella föreskrifter för sådan användning av restprodukter som regleras i detta villkor införs upphör detta villkor att gälla.

Hantering av farligt avfall

10. Lossning, lastning, sortering och mellanlagring av farligt avfall skall ske på hårdgjorda ytor med beständigt material.

Påverkan på omgivningen

11. Skulle för omgivningen besvärande lukt, damning eller nedskräpning förekomma till följd av verksamheten vid den nya deponin eller förbehandlingsytan, skall bolaget vidta effektiva motåtgärder.

12. Buller från den planerade verksamheten får som riktvärde* inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än

- 50 dB(A) vardagar (kl. 07–18)
- 40 dB(A) nattetid (kl. 22–07)
- 45 dB(A) övrig tid.

Den momentana ljudnivån vid bostäder får nattetid (kl. 22–07) som riktvärde* inte överstiga 55 dB(A).

Deponeringsverksamheten skall så långt som möjligt bedrivas i skydd av vallar i syfte att begränsa bullerstörningar i Önstaskogen. Vallarna skall dimensioneras så att de ekvivalenta ljudnivåer som redovisas i av bolaget ingivna bullerberäkningar vid höjden + 75 m, se domsbilaga 1, kan innehållas.

13. Tunga transporter till och från Deponi 2009 skall ske mellan kl. 06.00 och 22.00. Tillsynsmyndigheten får medge att enstaka sådana transporter sker vid andra tider.

* Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan innehållas.

Kontroll

14. För verksamheten skall finnas ett kontrollprogram, som möjliggör bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet skall anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet skall tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

Bemyndiganden

Tillsynsmyndigheten bemyndigas enligt 22 kap. 25 § 3 st. miljöbalken att meddela villkor och föreskrifter om försiktighetsmått i följande avseenden.

- a. Föreskrifter om vilka avfallstyper som utöver vad som framgår av domslutet får deponeras.
- b. Föreskrifter för deponering i enlighet med villkor 2 och 3 vid oförutsedda avfallsflöden eller liknande omständigheter.
- c. Närmare föreskrifter om åtgärder till skydd mot omgivningsstörning som föranleds av den redovisning som bolaget skall ge in enligt villkoren 5 och 6.
- d. Föreskrifter om kriterier för sådan användning av restprodukter för konstruktionsändamål som anges i villkor 9, om kriterier enligt strecksatserna i villkoret upphör att gälla.
- e. Föreskrifter om tillfällig mellanlagring av större mängder avfall än tillståndet medger vid haveri hos avfallslämnare eller liknande.
- f. Närmare föreskrifter om åtgärder till skydd mot störningar p.g.a. lukt, damning eller nedskräpning från verksamheten.
- g. Närmare föreskrifter om förbehandling av avfall inom förbehandlings- och lagringsytan.
- h. Föreskrifter om undantag från kravet i villkor 13 för enstaka tunga transporter.

Undantag från krav på geologisk barriär

Bolaget medges undantag enligt 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall från förordningens krav på geologisk barriär under anslutningen av Deponi 2009 till befintlig deponi inom Gryta avfallsanläggning.

Ekonomisk säkerhet

Bolaget skall hos länsstyrelsen ställa säkerhet (S) för kostnader för sluttäckning (Sk) och efterbehandling (EBk) av deponiytan. Säkerhetens storlek skall beräknas för treårsperioder enligt följande formel. $S = EBk + Sk$.

$Sk = \text{specifik sluttäckningskostnad} \times (DY_1 + DY_{2-3})$ där $DY_1 =$ ianspråktagen men ej sluttäckt deponiyta per den 30 oktober under det första året i treårscykeln och $DY_{2-3} =$ bedömd tillkommande deponiyta under kommande två år.

$EBk =$ summan av den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs och den årliga kostnad som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering under trettio år därefter.

Bolaget skall senast den 15 november vart tredje år, med början året innan deponering påbörjas, inkomma till tillsynsmyndigheten med underlag för beräkning av säkerheten för nästkommande treårsperiod. För tiden dessförinnan skall säkerheten uppgå till ett belopp om 500 000 kr.

Säkerheten skall bestå av pant eller borgen enligt bestämmelserna i 2 kap. 25 § ut-sökningsbalken.

Tillsynsmyndigheten bemyndigas enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken att dels fastställa storleken på säkerhetsbeloppet för nästkommande treårsperiod i enlighet med det beräkningssätt som angetts ovan, dels godkänna den av bolaget ställda säkerheten.

Igångsättningstid

Tiden för igångsättande av verksamheten bestäms till sex år från dagen för denna dom.

Anmälan till domstolen

Bolaget skall anmäla till miljödomstolen när tillståndet tas i anspråk.

Miljökonsekvensbeskrivning

Den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) godkänns.

Verkställighetsförordnande

Bolaget får, under förutsättning att det dessförinnan ställt ekonomisk säkerhet i enlighet med vad som anges ovan, utnyttja i denna dom meddelat tillstånd utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

BAKGRUND

Vafab driver en avfallsanläggning vid Gryta i Västerås, Västmanlands län. Vid anläggningen finns bl.a. en biogasanläggning och en deponi. Bolaget planerar att vid den befintliga anläggningen uppföra en anläggning för avfallsdeponi och har därför ansökt vid miljödomstolen om tillstånd för sådan verksamhet.

YRKANDEN

Bolaget har såsom ansökan slutligen har utformats yrkat följande.

Tillstånd

Att miljödomstolen skall lämna bolaget tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken

- 1) att inom i ansökan ingivna fastigheter uppföra en anläggning för avfallsdeponering och där efter erforderlig förbehandling årligen deponera
 - a) högst 150 000 ton icke-farligt avfall per år, fördelat på de avfallstyper som framgår av avsnitt 6.3 i den till ansökan bilagda tekniska beskrivningen (eller andra avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande),
 - b) högst 80 000 ton avfall som får deponeras på deponi för farligt avfall, fördelat på de avfallstyper som framgår av avsnitt 6.3 i den till ansökan bilagda tekniska beskrivningen (eller andra avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande), samt
 - c) högst 80 000 ton icke-farligt eller inert avfall i form av flyg- och bottenaska från förbränning av kol och biobränslen (eller andra avfallstyper efter tillsynsmyndighetens godkännande) per år
- 2) till samtidig mellanlagring av
 - a) högst 75 000 ton icke-farligt avfall,
 - b) högst 30 000 ton farligt avfall, samt
 - c) avfall som får deponeras på deponi för inert avfall och avfall för sluttäcknings- och konstruktionsändamål utan mängdbegränsning

Undantag från krav på geologisk barriär

Att miljödomstolen ger bolaget undantag enligt 24 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall från förordningens krav på geologisk barriär under anslutningen av *Deponi 2009* till befintlig deponi inom Gryta avfallsanläggning,

Igångsättningstid

Att tiden för igångsättande av verksamheten bestäms till sex år från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,

Verkställighetsförordnande

Att miljödomstolen förordnar att blivande tillstånd får tas i anspråk även domen inte har vunnit laga kraft,

Prövotidsförordnanden, provisoriska föreskrifter och villkor

Att provotidsförordnanden, provisoriska föreskrifter och villkor meddelas i enlighet med de förslag som redovisas nedan, samt

Miljökonsekvensbeskrivning

Att den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) godkänns.

ANSÖKAN

Bolagets ansökan framgår av domsbilaga 2. Bolaget har kompletterat sin ansökan i enlighet följande.

Sättningar

Den ansökta deponin kallad *Deponi 2009* kommer att anläggas mot den befintliga deponins slänt. Detta innebär att den nya deponin endast i begränsad utsträckning kommer att lokaliseras ovanpå den befintliga deponin.

Det finns en viss risk för sättning kan uppträda i den befintliga deponin och att detta skulle kunna medföra oönskade effekter. Det är dock sättningsdifferenserna, inte sättningarna i sig, som kan orsaka sådana effekter. När det gäller planerade anslut-

ningen kommer sättningarna att uppträda i en slänt, vilket innebär att sättningsdifferenserna inte får samma betydelse som om de skulle uppträda på en flackare yta. Det finns t.ex. inte någon nämnvärd risk för bakfall, dvs. att vatten blir stående i en lokal svacka på bottentätningen i slänten. Det skall också noteras att sättningarna i den befintliga deponin inte kommer att utvecklas enbart genom konsolidering och nedbrytning utan också, och kanske främst, genom omlagring av avfallet. Sättningarna utvecklas alltså med tiden. Den gamla deponins slänt kommer att förbli orörd under lång tid, sannolikt 20-30 år, och bolaget avser att sluttäcka slänten under denna tid. Sluttäckningens tätskikt och dränering kommer därvid att utföras så att det material som då används eventuellt kan utnyttjas som bottenkonstruktion vid en framtida motbyggnad med nytt avfall. Sammantaget kommer tidsutdräkten att innebära att sättningarna i slänten kommer att hinna utvecklas relativt väl och lasten från sluttäckningen kommer att ytterligare bidra till att så sker. Det finns därför inte anledning att befara att skadliga sättningar kommer att uppträda.

När Deponi 2009 ansluts mot den befintliga slänten ökar lasten och ytterligare sättning kan förväntas. Det är här viktigt att uppmärksamma att pålastningen kommer att bli störst vid släntfoten, där det gamla avfallet har begränsad mäktighet, och minst vid släntkrönet, där det gamla avfallet har maximal mäktighet. Bolaget bedömer därför att sättningarna och sättningsdifferenserna kommer att bli begränsade i detta skede. Efter sluttäckning av slänten kommer sättningsutvecklingen att följas upp och mätas. Inför anläggandet av Deponi 2009 mot slänten kan därför sättningsutvecklingen utvärderas och beroende på hur denna utvärdering utfaller fattas sedan beslut om huruvida den befintliga sluttäckningens tätskikt och dränering skall bevaras som bottenkonstruktion eller om en ny bottentätning och dränering skall installeras i slänten. Sluttäckningens skyddstäckning kommer att avlägsnas och lagras för att sedan återanvändas. Oavsett utfallet av ovan angivna utvärdering bedömer bolaget att det tätskikt som installeras i slänten (som alltså skall kunna fungera som bottentätning vid en motbyggnad) kommer att klara de förändringar och förlängningar som differenssättningarna medför.

Den befintliga släntens stabilitet kommer inte att försämrans på grund av sättningarna eller anläggandet av Deponi 2009 i slänten (sättning och stabilitet är olika företeelser). Mot- byggnaden kommer tvärtom att förbättra släntens stabilitet genom att det nya avfallet kommer att fungera som "tryckbank" för slänten.

Gashantering

Eftersom Deponi 2009 inte kommer att generera gas i någon nämnvärd omfattning utgår bolaget ifrån att frågan avser hanteringen av gasen från den befintliga deponin. I denna del gäller att deponigas kommer att omhändertas på samma sätt som vid deponins övriga slänter. Vid arbeten med sluttäckningar är det vanligt att komplettering av gasbrunnar, som är placerade inne i deponin, normalt inte i slänterna, men gasdränering övervägs. Detta kan ske genom att terrasseringskiktet ges en gasdränerande funktion eller genom installation av ca 0,5 m djupa dräneringssträngar på visst avstånd från varandra, t.ex. 20 m, i avfallets yta. I båda fallen säkerställs undertryck genom en sugfläkt eller med en skorsten ovanpå deponin. Den dränerade gasen kan sedan omhändertas konventionellt eller genom metanoxidation i filter. Konstruktionen för gasomhändertagande i slänten där Deponi 2009 kommer att anslutas kommer således inte att avvika ifrån vad som i övrigt gäller för den gamla deponin. Bolaget bedömer att denna konstruktion inte kommer att äventyras av den eventuella sättning eller de sättningsdifferenser som uppstår genom att Deponi 2009 ansluts mot den gamla deponins slänt.

En utredning av riskerna för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö som ett undantag från kravet på geologisk barriär kan innebära

Ur ett tekniskt perspektiv är det svårt att förse en befintlig avfallsslänt med en geologisk barriär. Konstgjorda barriärer bygger normalt på material med en bentonitblandning som måste packas till en viss densitet för att gällande krav skall uppfyllas. Packningen fungerar väl på fast underlag. Så är dock inte fallet i en avfallsslänt eftersom packningsdonet (exempelvis en vält) tappar praktiskt taget all sin energi till avfallet och avfallsslänten "gungar med" vid packningen. Packningsdonet kommer alltså inte att få något "svar" under barriär materialet, vilket innebär att kompakteringseffekten försämrans avsevärt eller till och med uteblir. Detta innebär inte

nödvändigtvis att det är omöjligt anlägga en geologisk barriär i en avfallsslänt. Om så skulle ske, måste dock barriärens tjocklek sannolikt vara betydligt större än 0,5 m och innehålla en större mängd inblandad bentonit. För deponier för icke-farligt avfall gäller att den hydrauliska konduktiviteten, dvs. genomsläpligheten för vatten, inte får överstiga 1×10^{-9} m/s om barriären är en m tjock. Om en sådan konduktivitet inte kan uppnås, måste barriärens tjocklek ökas (linjärt samband vid samma bentonitblandning).

Om anslutningen sker utan anläggande av geologisk barriär i slänten, kommer botten tätningen och dräneringen att ge ett erforderligt skydd i ett 100-årsperspektiv. Så länge botten tätningen förblir intakt kommer barriären endast att fungera som en "extra tätning". På mycket lång sikt, när botten tätningen degenererat, kommer lakvatten från det "nya" avfallet att penetrera det "gamla" avfallet i slänten. Vid denna tidpunkt kommer dock lakvattenbildningen att vara mycket begränsad och styras av sluttäckningen och dess tätskikt.

Frågan om huruvida en geologisk barriär anläggs eller inte anläggs i slänten har ingen avgörande påverkan på grundvattenförhållandena. Det är teoretiskt tänkbart att en marginell påverkan uppstår när botten tätningen brutits ned, förutsatt att barriären skulle ha varit tätare än topptätningen. Om så skulle ske, kommer en liten mängd vatten att strömma igenom det gamla avfallet i stället för att rinna utmed barriären mot botten på Deponi 2009. Denna vattenmängd kommer dock att vara så begränsad att den inte får någon praktisk betydelse för grundvattenförhållandena under deponin.

Eftersom botten tätningen och dräneringen på avfallsslänten minskar infiltrationen av vatten i det gamla avfallet kommer lakvattenuppsamlingen i slänten att effektiviseras under driftskedet och lakvattenbildningen i den gamla deponin kommer att minska. Under förutsättning att det avfall som läggs över slänten är lika eller mindre lakande än det befintliga avfallet sker inte heller någon egentlig försämring efter sluttäckning och nedbrytning av botten tätningen. Som angivits i ansökan bör därför endast icke-farligt avfall enligt mottagningskriterierna deponeras i slänten.

Ur ett resursperspektiv bör understrykas att en anslutning mot befintlig slänt medför en god yteffektivitet. Om Deponi 2009 inte kan anslutas till den gamla deponin i slänten, måste en ny slänt för Deponi 2009 byggas. På så vis skulle en "dalsänka" bildas mellan slänterna. Det avfall som skulle kunna läggas mellan de bågiga slänterna måste då i stället deponeras inom Deponi 2009 med en större deponiyta som följd. En större deponiyta medför en ökad exponering och lakvattenbildning. Eftersom slänterna inför sluttäckning inte bör vara brantare än 1:3 (V:H) blir ökningen av ytans storlek ansevärd om deponin är hög.

Sammanfattningsvis anser bolaget att botten tätning och dränering i slänten är en tillräcklig skyddsåtgärd. I det korta tidsperspektivet (100 år) är skyddsnivån densamma som om en barriär skulle anläggas. I det längre perspektivet skulle en geologisk barriär i slänten enligt bolagets mening endast medföra en mycket ringa miljönytta. Skillnaden i skyddsnivå mellan bolagets förslag till konstruktion och en konstruktion med geologisk barriär är så liten att ett undantag från deponeringsförordningens krav på geologisk barriär kan medges utan risk för skada på människors hälsa eller miljön.

Som bolaget har angivit i ansökan har undantag av den typ bolaget här ansöker om medgivits vid ett flertal tillfällen. Till de avgöranden som nämns i ansökan (punkten 3.5) skall läggas miljödomstolens i Östersund deldom 2006-02-08 i mål M 131-99. Det finns också länsstyrelser som anser att den av bolaget föreslagna anslutningskonstruktionen är lämplig, se t.ex. Länsstyrelsens i Kalmar län yttrande 2005-07-18 i mål M 322-00 och M 4726-04 vid Växjö tingsrätt, miljödomstolen, där länsstyrelsen anförde följande.

"För den nya deponins anslutning mot den gamla kan dock undantaget från kravet på geologisk barriär accepteras eftersom uppkommet lakvatten kommer att samlas upp av botten tätningen. När botten tätningen så småningom upphör att fungera är deponin, så som sökanden anger, sluttäckt enligt kraven i [deponeringsförordningen] och lakvattenbildningen är då mycket begränsad. Läns styrel-

sen bedömer att föreslagen konstruktion endast innebär en obetydlig försämrad skyddsnivå och att miljönyttan med att anlägga en geologisk barriär inte kan motiveras. Undantag från geologisk barriär bör därför medges i denna del.”

Mer detaljerade beskrivningar och beräkningar av den geologiska barriär som avses anläggas, framför allt vad avser materialval och genomsläpplighet.

I den tekniska beskrivningen finns beskrivning och beräkning beträffande den naturliga geologiska barriären. Enligt 20 § deponeringsförordningen skall en deponi som inte lokaliseras så att kraven i 19 § uppfylls ha eller förses med en geologisk barriär som uppfyller vissa i bestämmelsen angivna tekniska krav. Enligt deponeringsförordningen gäller således antingen ett ”lokaliseringskrav” (19 §) eller ett ”teknikkraV” (20 §). Bolaget har för avsikt att uppfylla teknikkraVet i 20 § och ifrågasätter därför behovet av en särskild beräkning. Bolaget får dock i denna del redovisa följande.

Den geologiska barriären kommer att utföras med ett 0,5 m mäktigt lager av bentonit blandat stensmjöl som packas så att en hydraulisk konduktivitet om 5×10^{-10} m/s erhålls för deponiytor där icke-farligt avfall skall deponeras respektive 1×10^{-10} m/s för deponiytor där farligt avfall skall deponeras.

Det finns en material- och utförandespecifikation som gällde den geologiska barriär som bolaget anlade inom Gryta under 2003. Motsvarande kravspecifikation kommer att upprättas för Deponi 2009. Handlingen omfattar, förutom krav på material och utförande, krav på laborietest och kvalitetssäkringsåtgärder.

En precisering av användningsområdet för avfall som avses användas till konstruktionsändamål vid sluttäckning och förslag till nya villkor för respektive användningsområde.

Avsikten med bolagets villkorsförslag är att avfall som får deponeras på respektive deponi (med hänsyn till utlakning m.m.) också skall få användas under sluttäckningen. Eftersom sluttäckningen är den viktigaste avslutande skyddsåtgärden är detta enligt bolagets mening en rimlig ordning. Utanför sluttäckningen skall normalt

renare massor användas. Som utvecklas vidare nedan bör renhetskravet dock inte ställas alltför högt vid en avslutad deponi. Bolaget föreslår därför att gällande kriterier för mindre känslig markanvändning skall vara styrande i denna del. Såvitt avser restprodukter som inte används i sluttäckningen (utan på annan plats inom deponiområdet) är det svårare att ange ett generellt tillämpligt krav. Skälet härtill är att riskerna med användningen kan variera inom olika delar av verksamhetsområdet. Om det saknas generellt tillämpliga kriterier, anser bolaget därför att kriterierna för användning bör vara riskbaserade och beslutas av tillsynsmyndigheten.

Bolaget har inget att invända mot att de slutliga villkoren justeras så att det framgår att villkorsförslag 9 avser endast användning vid sluttäckning och att villkorsförslag 10 avser annan användning. Bolaget har inte för avsikt att i övrigt föreslå nya villkor i denna del. Möjligheterna att återanvända restprodukter är en viktig fråga för hela Europa. I många branscher pågår ett intensivt arbete för att finna avsättning för olika typer av restprodukter, exempelvis slagg, askor och måttligt förorenad jord. För att inte onödigtvis motverka möjligheterna att återanvända material som inte kan användas för "normala" anläggningsändamål, exempelvis förorenade jordmassor, bör tillståndsbestämmelser rörande konstruktionsmaterial vid deponier vara tydliga, "användarvänliga" och anpassade till verkliga förhållanden.

I en deponi samlas material som inte är önskvärt på annat håll i samhället. Om avfallshierarkin efterlevs, deponeras endast sådant som inte kan återanvändas, återvinnas eller energiåtervinnas. Sådant material innehåller ofta föroreningar av olika slag. Det kan alltså hävdas att en deponi är en plats där samhället (efter vederbörliga tillståndsprövningar m.m.) har ansett det vara lämpligt att under kontrollerade former samla föroreningar. Redan detta talar enligt bolagets mening för att en avslutad deponi bör betraktas som ett förorenat område. Till detta skall läggas att det av praktiska skäl inte kommer att vara möjligt att betrakta en avslutad deponi på något annat sätt. Det kommer att bli nödvändigt att införa någon form av restriktioner till skydd för deponins skyddsskikt (med stöd av miljöbalkens bestämmelser om miljörisikområden eller, om det i framtiden skulle bli möjligt, med stöd av plan- och bygglagen). Som exempel kan anges att grävning, ledningsdragnings eller an

läggande av fundament i skyddsskiktet inte bör tillåtas. Det är alltså inte så att en effektiv och miljösäker avslutning av deponin kommer att onödiggöra särskilda hänsyn vid den framtida användningen deponiområdet.

Bolaget anser att det är nödvändigt att så långt som möjligt be gränsa den diffusa föroreningsspridningen från förorenad jord. Av detta skäl bör användning av förorenade massor för anläggningsändamål förenas med någon form av restriktioner. Detta innebär att vissa typer av massor inte kommer att kunna återanvändas var som helst. En platspecifik bedömning torde krävas i varje enskilt fall. Som angivits ovan anser dock bolaget att en avslutad deponi bör betraktas som ett redan förorenat område. Enligt bolagets mening innebär detta att sådana massor som inte kan användas på andra platser i samhället ofta är mycket lämpliga att använda vid avslutning av deponier.

Som Naturvårdsverket anger används de generella riktvärdens för känslig markanvändning, KM, och mindre känslig markanvändning (MKM), för att bedöma riskerna vid existerande förorenade områden om inte platspecifika riktvärden utarbetas. Riktvärdena grundas på beräkningar utifrån human- och ekotoxikologiska risker. De har alltså utvecklats med hjälp av en naturvetenskaplig riskanalys inkluderande bl.a. toxicitetsdata, intag, exponeringstider m.m. Bolaget anser att den beräkningsmodell som Naturvårdsverket använt vid utvecklingen av riktvärdena för MKM kan tillämpas även på Deponi 2009. Dessa riktvärden grundas på en riskanalys av ett stort antal ämnen och omfattar således flertalet av de möjliga exponeringarna. För de flesta föroreningarna hänför sig MKM-värdena till berörda ämnens ekotoxiska effekt, dvs. möjligheten för växter och marklevande organismer att etablera sig. Värdena för exempelvis kvicksilver, arsenik och PAH hänför sig dock till risken för effekter på hälsan till följd av avgång till luft eller inandning av damm. I fråga om kvicksilver uppkommer därför risken först om byggnader etableras på deponin (värdet avser inomhusluft). För arsenik och PAH uppkommer risken endast om personer regelbundet vistas inom området, som exempelvis vid en arbetsplats.

Sammantaget anser bolaget att Naturvårdsverkets riktvärden för MKM väl motsvarar den skydds nivå som kan anses erforderlig vid avslutad deponi.

För en hållbar utveckling och ett fungerande kretslopp är det enligt bolagets mening mycket viktigt att göra rimliga avvägningar när det gäller återanvändning av restprodukter. Det vore mycket olyckligt och kontraproduktivt att använda samhällets begränsade deponiresurser till deponering av material, som är lämpligt att använda vid konstruktion av själva deponin. Det är inte alltid en enkel uppgift att bedöma vad som är lämpligt att använda för konstruktionsändamål, men utgångspunkten bör vara att en deponi är och kommer att förbli ett förorenat område. Naturvårdsverkets riktvärden för MKM är därför enligt bolagets mening för närvarande den bästa måttstocken för vad som kan anses lämpligt när det gäller sluttäckning av deponier.

Koder

För deponering av mer än 100 000 ton icke-farligt avfall gäller SNI-kod 90.004-1. För deponering av mer än 10 000 ton farligt avfall per år gäller SNI-kod 90.006-6. Enligt Naturvårdsverkets numera upphävda allmänna råd 99:1 med läsanvisningar till förteckning över miljöfarliga verksamheter skall en verksamhet klassificeras enligt den huvudsakliga verksamheten eller den verksamhet som föranleder miljöprövning på den högsta nivå. Detta innebär, anges det i de allmänna råden, att en verksamhet skall klassificeras endast under en punkt i förteckningen, även om flera punkter ingår i företagens verksamhet. Både SNI-kod 90.004-1 och 90.006-6 är s k A-verksamheter. Detta innebär att verksamheten vid Deponi 2009 skall klassificeras utifrån den huvudsakliga verksamheten. Eftersom bolaget ansöker om tillstånd till deponering av avsevärt större mängder icke-farligt avfall än farligt avfall, bör verksamheten enligt bolagets mening klassificeras med SNI-kod 90.004-1.

Avgift för prövning och tillsyn skall enligt 2 kap 2 § första stycket förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (avgiftförordningen) betalas med de belopp som anges i bilagan till förordningen. Enligt bestämmelsens andra stycke skall avgiften, om verksamheten har tillståndsprövats,

bestämmas med utgångs punkt i vad som föreskrivits i tillståndsbeslutet om tillåten produktionsvolym eller mot svarande. Avgiften skall således bestämmas utifrån den mängd avfall som bolaget enligt gällande tillstånd årligen får tillföra deponin. Om tillstånd meddelas i enlighet med bolagets yrkanden, kommer den tillåtna årliga "produktionsvolymen" att bli deponering av 100 000 ton icke-farligt avfall och 40 000 ton farligt avfall. Tillsynsavgiften skall därför fastställas utifrån dessa årsvolymmer. Skulle tillsynsmyndigheten genom tillämpning av det av bolaget föreslagna bemyndigandet (b) tillåta större årsvolymmer, skall tillsynsavgiften höjas i erforderlig omfattning.

Enligt 2 kap 3 § andra stycket avgiftsförordningen skall en fabrik eller annan inrättning som omfattar flera verksamheter enligt bilagan belastas med tillsynsavgift med det högsta belopp som anges för någon av verksamheterna med tillägg av 25 procent av summan av de övriga belopp som anges för de övriga verksamheterna. För verksamheten vid Deponi 2009 innebär detta att avgiftsnivån skall utgå ifrån deponering av mer än 25 000 ton farligt avfall per år, dvs. 187 000 kr (med avgiftsförordningens nuvarande lydelse). Till detta kommer 25 % av summan för övriga verksamhetsdelar deponering av icke-farligt avfall, deponering av icke-farligt/inert avfall samt mellanlagring av avfall.

Beräknad transporttid för lakvattnet genom den geologiska barriären

I den tekniska beskrivningen redovisas en beräkning för den naturliga geologiska barriären. Beräkningen visar att 19 § deponeringsförordningen inte uppfylls. Barriären måste således uppfylla kraven i 20 § deponeringsförordningen. Enligt 20 § krävs ingen dimensionering av barriären. Det avgörande är att kraven på mäktighet och permeabilitet uppfylls eller att en artificiell barriär som uppfyller dessa krav anläggs. Behovet av en beräkning kan således ifrågasättas även i denna del. Genomströmningstiden för leran inom deponiområdet kan dock beräknas enligt följande.

Permeabiliteten (den hydrauliska konduktiviteten) i den aktuella leran har utvärderats av SGT i mars 2005 (tre lerprover). Permeabiliteten bestämdes därvid till 5×10^{-10} , 4×10^{-10} respektive 4×10^{-10} m/s.

Beräkningen för strömningstiden följer ekvationen

$$t = 10 \times D \times n_e / (k \times i), \text{ där}$$

D = barriärens tjocklek (m)

n_e = den effektiva porositeten i det bentonitblandade stenmjölet (dimensionslös)

k = den hydrauliska konduktiviteten (vattengenomsläppligheten) i barriären
($\text{m}^3/\text{m}^2, \text{s} = \text{m}/\text{s}$)

i = den hydrauliska gradienten över barriären (dimensionslös)

n_e antas här till 10 % (jfr Naturvårdsverkets Rapport 4610) och i antas till 1 (botten dränering finns).

Med insatta värden på D, n_e och i erhålls $t = 10 \times 1,0 \times 0,1 / (k \times 1)$, vilket ger $t = 1/k$ sekunder. För deponin för icke-farligt avfall deponin innebär detta:

$$t = 1,0/5 \times 10^{-10} \text{ sek} = 1,01(5 \times 10^{-10} \times 3,15 \times 10^7) \text{ år} = 64 \text{ år.}$$

Om $k = 1 \times 10^{-9} \text{ m/s}$ enligt deponeringsförordningens krav blir $t = 32 \text{ år}$.

Om gradienten ökas genom antagandet att lakvattennivån i deponin ligger på viss höjd i bottendräneringen, erhålls andra resultat. Som exempel kan anges att vid antagandet att hela dräneringen (0,5 m) ligger under vatten, dvs. att $i = (1,0+0,5)/1,0 = 1,5$, blir strömningstiden $t = 42 \text{ år}$. Om deponeringsförordningens krav tillämpas tillsammans med det aktuella permeabilitetsvärdet ($5 \cdot 10^{-10} \text{ m/s}$) kan gradienten (i) tillåtas vara 2, dvs. vatten kan stå 1 m över den geologiska barriärens överkant. Strömningstiden blir då densamma som för 1 m barriär med $k = 1 \times 10^{-9} \text{ m/s}$ och gradienten 1 (inget vatten stående i dräneringen).

Som angivits bör ovan angivna strömningstider inte jämföras med de krav som följer av 19 § deponeringsförordningen.

Finns det risk att förväntade sättningar i undergrunden påverkar den geologiska barriärens täthet och i så fall i vilken omfattning?

Sättningar i undergrunden kan uppkomma inom de områden där deponin underlagras av lera. Dessa sättningar utbildas relativt långsamt. De sättningar som kan upp-

komma i friktionsjord kan bortses från i detta sammanhang eftersom de är små och utvecklas snabbt.

De geotekniska undersökningar och beräkningar som ligger till grund för bolagets ansökan visar att sättningarna kommer att bli mindre än 1 m där fyllningsmäktigheten (avfall) är 20 m och lerdjupet ca 7 m. Bolaget bedömer att detta är den dimensionerande kombinationen. Där leran har en homogen mäktighet som är större än 1 m utgör leran en naturlig geologisk barriär. Sättningar kommer inte att öka lerans permeabilitet, tvärtom kommer den att minska med ökad kompression.

Där lera saknas eller där dess mäktighet understiger 1 m anläggs en artificiell barriär. I dessa delar av deponiområdet kommer sättningarna att bli så begränsade att de kan betraktas som försumbara, vilket innebär att de inte kommer att påverka den geologiska barriärens täthet. Där friktionsjord förekommer packningen av den artificiella barriären dessutom att komprimera också friktionsjorden (till följd av vibrationerna från vältningen).

Sammantaget saknas det enligt bolagets mening skäl att anta att sättningar i undergrunden skulle kunna komma att utgöra någon risk för den geologiska barriärens täthet.

Finns det risk att förväntade sättningar i undergrunden påverkar bottenkonstruktionens funktion innan upplaget har sluttäckts och i så fall i vilken omfattning?

Den största sättningen bedöms bli mindre än en meter där lermäktigheten är som störst. Geologin är sådan att sättningen sker som successiv större sättning in mot dalgångens mitt (med ökad lermäktighet). En botten tätning av geomembran, t.ex. HDPE, tar upp deformationer på minst 10 procent utan att skadas. Vid antagandet att den totala sättningen skulle begränsas till en sträcka om endast 10 m, skulle alltså en teoretiskt "tillåten" sättningsdifferens vara i storleksordningen två meter (vilket alltså är mer än den beräknade sättningens storlek).

Sammantaget saknas det enligt bolagets mening skäl att anta att sättningar i undergrunden skulle kunna komma att utgöra någon risk för bottenkonstruktionens funktion.

Finns det någon avsatt yta för passivt skydd (lakvatten) vid deponins nedströmssida och i så fall var?

Oavsett pumpning vid lakvattendammen kommer grundvattengradienten även fortsättningsvis att vara riktad mot sydost och söderut. Grundvattenströmmen följer i huvudsak lerdalgångarna. Ett eventuellt passivt filter bör således placeras söder om deponin för att skära av vattnets transportväg. Under lång tid efter avslutning, sannolikt något eller några hundra år, kommer merparten av lakvattnet att avrinna via lakvattenmagasinet, som kommer att vara beläget söder om Deponi 2009. Bolagets planerar därför att fylla magasinet med filtermaterial, som då kommer att utgöra en del av det passiva skyddet.

Som framgår av den tekniska beskrivningen finns söder om deponin en lerdalgång med sträckning sydost/nordväst. I denna dalgång kan ett filter i form av en avskärande slits installeras. Detta skulle enligt bolagets mening ge ett mycket gott och långsiktigt skydd. Filtret kan dras flera hundra meter åt nordväst från lakvattendammen inom Gryta avfallsbehandlingsanläggning (och eventuellt också omfatta dammen) om så skulle befinnas erforderligt.

Sammantaget finns det enligt bolagets mening mycket goda förutsättningar för att anlägga ett passivt skydd enligt 21 § deponeringsförordningen.

Finns risk att ytvatten och grundvatten kommer att tränga in i deponin? Vilka åtgärder vidtas i så fall för att förhindra detta?

Deponin kommer anläggas som en i princip tät "balja" med kantvallar på vilka botten tätningen dras upp. "Baljans" utlopp utgörs av överföringsledningen till lakvattenmagasinet. I den tekniska beskrivningen illustreras bl.a. kantvallen, som kommer att utgöra deponins yttre rand. Kantvallens överkant kommer att ligga någon meter över utanföriggande markyta. Den exakta höjden beror på hur botten tätningens

slutliga lutning utförs. Något grund- eller ytvatten kommer således inte kunna tränga in i deponin.

Kommer den del av den befintliga deponin där anslutning planeras ske mot deponi 2009 att sluttäckas enligt kraven i deponeringsförordningen? Kommer det att finnas separata konstruktioner för sluttäckning av den gamla deponin respektive bottentätning av deponi 2009 på den yta där överlappning sker? På hur stor yta kommer deponi 2009 att överlappa befintlig deponi?

Utöver vad som anförts ovan kan följande anges.

Bolaget avser att sluttäcka slänten mot Deponi 2009 enligt deponeringsförordningens krav. När motbyggnad skall ske kommer sluttäckningen i slänten att utvärderas för att möjliggöra en bedömning av huruvida den kan användas som bottentätning för Deponi 2009. Om tilläggslasten från Deponi 2009 skulle bedömas medföra sättningsdifferenser i den gamla deponins slänt som äventyrar tätskiktet i dess funktion som bottentätning, kommer en särskild bottentätning att anläggas.

Oavsett om sluttäckningens tätskikt kan användas eller inte kommer skyddsskiktet i slänten att avlägsnas och bevaras för återanvändning. Om det skulle anses vara olämpligt att använda sluttäckningens tätskikt som bottenkonstruktion, kommer också dräneringsskiktet att avlägsnas. Den planerade deponins bottentätning dras därefter upp i den gamla deponins slänt, varefter dräneringsmaterialet åter läggs på (med tillägg så att en tjocklek om minst 0,5 m erhålls). Om sluttäckningens tätskikt skulle anses vara lämpligt att använda som bottentätning kommer dräneringslagret att ligga kvar och tätningen skarvas till den nya deponins bottentätning. Skarven kan utföras på flera sätt. Såvitt nu är känt är bentonitmatta och lös bentonit lämpliga. Denna typ av skarvning sker i dagsläget vid successiv sluttäckning av deponier.

Om motbyggnaden sker från norr, kan det ytvattendike som sluttäckningen har mynnat i behållas och kortas av efter hand. Vid fullständig motbyggnad är det ursprungliga ytvatten diket överflödigt.

Motläggningen av Deponi 2009 mot den gamla deponin kommer att ske i slutskedet av deponeringen inom verksamhetsområdet. Detta innebär att anslutningen sannolikt kommer att ske om 20-40 år. Det kan därför inte i detta skede bedömas hur stor del som slutligen kommer att motläggas. Ur konstruktionssynpunkt finns det dock inget "bindande" mått. Avslutning kan mycket väl ske utan att hela ytan har utnyttjats. För varje hundrameters sträcka motbyggnad sker uppstår en motbyggd yta om ca 5 000 m, med en släntlängd om ca 50 m.

Innebär ansökan att det utöver ansökt mellanlagrad mängd endast kommer att ske lagring av på förbehandlingsytan av avfall som skall deponeras?

Det är bolagets avsikt att, utöver det avfall som omfattas av yrkande 2 (mellanlagring), deponera allt avfall som lagras på förbehandlingsytan.

Kan ett bullervillkor som tillåter en ekvivalent ljudnivå om 40 dB(A) dagtid måndag till fredag och 35 dB(A) övrig tid innehållas vid den planerade deponin? Klaras ett sådant villkor om bolagets verksamhet som fortgår efter 2008 vid den befintliga avfallsanläggningen inkluderas?

Bolaget har samrått med stadsbyggnadskontoret i Västerås och kan i fråga om buller inom området för rörligt friluftsliv i Önstaskogen konstatera följande.

För Västerås stad finns en översiktsplan som omfattar Önstaskogen. Översiktsplanen är som bekant ett vägledande planeringsinstrument. Några bindande bullerkrav finns således inte i stadens s.k. Grönstrukturplan anges att bullret i strövområdena generellt inte bör överskrida 40 dB(A). I samma plan anges för externt industribuller riktvärden inom områdena "planlagda för rörligt friluftsliv". Dessa riktvärden är 40 dB(A) nattetid (kl. 22 - 07) respektive 45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00–22.00 samt söndag och helgdag kl. 07–18). Det s.k. tysta området redovisas i planen som ett vidsträckt område från Svartådalen i väster och till öppen åkermark vid Salavägen i öster. Den befintliga deponin vid Gryta ingår i detta område. Stadsbyggnadskontoret har uppgivit att planen bör tolkas så att det inom det i planen angivna området skall finnas förutsättningar att finna platser med bullernivåer som under skrider 40

dB(A). Stadsbyggnadskontoret tycks således inte utgå ifrån att bullernivåerna inom området generellt skall underskrida 40 dB(A).

I den bullerutredning som bolaget utfört och bilagt ansökan redovisas bullerutbredningen från två av utbyggnadsetapperna och från två olika deponeringsnivåer, + 55 och +70 m. Kartans småskalighet kan göra det svårt att exakt utläsa i vad mån rekreatiionsstråk berörs av buller från bolagets verksamhet. I samband med bolagets samråd med stadsbyggnadskontoret bedömdes dock preliminärt att inget av de befintliga rekreatiionsstråken i Önstaskogen skulle utsättas för bullernivåer över 40 dB(A) från verksamheten vid Deponi 2009.

Närmast kända fritidsbebyggelse är belägen i Lycksta, ca 2 km norr om den planerade deponin. Enligt ovan angivna bullerutredning kommer bullernivån strax söder om fritidsbebyggelsen att vara 21 dB(A) (ekvivalent ljudnivå), oavsett etapp eller deponeringsnivå. Övriga redovisade mätpunkter, belägna på 1–1,5 km från Deponi 2009, ligger samtliga under 30 dB(A).

Sammantaget bedömer bolaget att – bortsett från ett område ca 200 - 250 m från deponin – kommer nivån 40 dB(A) att kunna innehållas dagtid under vardagar samt att inget av de befintliga rekreatiionsstråken i Önstaskogen kommer att utsättas för buller överskridande denna nivå. Det skall också nämnas att bullerutredningen utgår från ett s.k. värsta fall scenario i fråga om vindförhållanden och maskin användning samt att ingen hänsyn har tagits till att deponering på högre höjd kommer att ske bakom skyddsvallar på sätt som anges i den tekniska beskrivningen. Bolaget bedömer därför att det buller påverkade området i praktiken kommer att vara mindre än vad som angivits ovan. Såsom angivits i MKB:n kommer verksamheten i huvudsak att bedrivas under dagtid och på var dagar. Nivån 35 dB(A) under övrig tid kommer därför normalt att kunna innehållas. Med hänsyn till eventuella behov av att "arbeta ikapp" under icke-ordinarie arbetstid anser dock bolaget att ett strängare villkor än det bolaget föreslagit inte bör föreskrivas.

Klaras Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad verksamhet vid närmaste bostäder om bolagets verksamhet som fortgår efter 2008 vid den befintliga avfallsanläggningen inkluderas?

Bolagets har vid utförandet av bullerutredning utgått ifrån att ansökan endast gäller anläggande och drift av Deponi 2009. För den befintliga verksamheten vid Gryta finns ett icke-tidsbegränsat tillstånd som bl.a. innehåller ett bullervillkor. Någon bullerutredning som inkluderar avfallsanläggningen Gryta har därför inte utförts. I samband med den ansökan som föregick 2002 års tillstånd utfördes dock en bullermätning för den totala verksamheten inom Gryta. Mätning utfördes i två punkter vid tätbebyggelsen söder om avfallsanläggningen. Den ekvivalenta ljudnivån uppmättes därvid till 38 respektive 40 dB(A). Verksamheten har sedan utredningen genomfördes inte förändrats i nämnvärd omfattning. En biogasanläggning har uppförts och vissa verksamhetsdelar flyttats längre bort från tätbebyggelse.

Med hänsyn till ovanstående bedömer bolaget att Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad verksamhet kommer att kunna innehållas för den befintliga verksamheten vid Gryta även om bullerbidraget från verksamheten vid Deponi 2009 skulle ingå i "bullerunder laget". Den närmaste enstaka bebyggelsen i norr är belägen ca 600 m från Deponi 2009 och ca 1 km från den befintliga verksamheten inom Gryta avfallsanläggning. Strax norr om den befintliga verksamheten pågår för närvarande etablering av en bergtäkt. Bergtäkten kommer att omgärdas av vallar som sannolikt kommer att minska risken för bulleremissioner norrut från bolagets verksamhet.

Hur långt från deponin kommer den att synas från väster och sydväst? Vilka åtgärder kan/bör vidtas för att minska det visuella intrånget i rekreationsområdet? Hur höga ekvivalenta och momentana ljudnivåer beräknas bullret från anläggningen uppgå till i rekreationsområdet, t.ex. vid det motionsspår som ligger närmast anläggningen?

I en bilaga till den tekniska beskrivningen redovisas ett antal siktlinjer från syd, sydväst och nordost. Från dessa siktlinjer kommer deponin inte att vara synlig i närområdet om befintliga skogsridåer lämnas intakta. Under hösten 2005 utförde kommunen en skogs röjning inom det område som i översiktsplanen angivits som

ett mycket värdefullt natur- och rekreationsområde. Detta har medfört att en del av den befintliga deponin nu syns från det närmast belägna rekreationsstråket, dock endast längs en kort sträcka. Innan Deponi 2009 tas i bruk kommer ny insynsskyddande skog att ha vuxit upp. Stadsbyggnadskontoret har uppgivit att det pågår ett planeringsarbete inom kommunen i fråga om hur framtida skogsavverkning skall ske inom värdefulla natur- och rekreationsområden. Stadsbyggnads kontoret har angivit att det bör finnas insynsskydd i form av skogsridå runt deponin samt att detta bör reflekteras i de områdesbestämmelser som är planerade för Gryta avfallsanläggning.

När det gäller den planerade deponins synbarhet i övrigt har bolaget utfört en "panorama fotografering" från höjden + 75 m vid den norra delen av den befintliga deponin. Det har därvid kunnat konstateras (vilket också skedde vid bolagets samrådsmöte med stadsbyggnadskontoret) att inga hus i närområdet är synliga från denna punkt. De högsta byggnaderna i Västerås centrum är synliga, men dessa är belägna ca 6 km från deponin. Bolaget och stadsbyggnadskontoret bedömer därför att Deponi 2009 inte kommer att utgöra ett visuellt intrång i omgivningen. Detta gäller dock under förutsättning att skogsridåer i deponins närhet kan hållas intakta samt att deponering sker bakom skyddsvallar på sätt som angivits i den tekniska beskrivningen.

I fråga om ekvivalenta ljudnivåer i rekreationsområdet hänvisar bolaget till vad som angivits ovan. Inga klagomål angående bullerolägenheter har registrerats i bolagets miljölednings system.

SYNPUNKTER

I målet har ingetts synpunkter från Länsstyrelsen i Västmanlands län, Naturvårdsverket, Västerås kommun, Miljö- och hälsoförvaltningen, Pingstliljans samfällighet och Medelpads samfällighetsförening.

De har anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsen

Tillståndsgiven mängd

Avgift för prövning och tillsyn bestäms enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn med utgångspunkt i vad som föreskrivs i tillståndsbeslut om tillåten produktionsvolym eller motsvarande. Det är därför viktigt att den tillståndsgivna "produktionsvolymen", dvs. den tillåtna årligt deponerade mängden, tydligt framgår av tillståndsbeslutet. Om tillstånd meddelas i enlighet med bolagets yrkanden gör länsstyrelsen bedömningen att den tillåtna årligt deponerade mängden blir 40 000 ton farligt avfall samt 80 000 ton + 80 000 (aska) ton, totalt 160 000 ton ickefarligt avfall. Därtill kommer redan tillståndsgiven tillåten deponering av 25 800 ton farligt avfall i befintlig deponi.

Bottenkonstruktion

Inför anläggande av varje etapp bör bolaget i god tid redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning till tillsynsmyndigheten. Av redovisningen bör framgå bl.a. materialval och materialens egenskaper.

Vid anläggandet av bottenkonstruktionen för de olika etapperna/deponicellerna är det viktigt att försäkra sig om att funktionen kommer att bli den avsedda och att kraven i deponeringsförordningen uppfylls. Kvalitetssäkring av bottenkonstruktionen (utformning, material och arbetets utförande) under anläggningskedet är därför mycket viktig. I samband med anläggning av nya etapper/deponiceller bör bolaget upprätta en kvalitetskontrollplan och utse en oberoende kontrollant som följer arbetet på plats. Krav på upprättande av kvalitetskontrollplan och närvaro av oberoende kontrollant bör villkoras i beslutet. Förslag på kvalitetskontrollplan bör redovisas till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet med anläggningen av bottenkonstruktionen för de olika etapperna/deponicellerna startar.

Sluttäckning

I ansökan anges principerna för hur sluttäckningen kommer att utformas. Inför avslutning av olika etapper bör bolaget i god tid redovisa till tillsynsmyndigheten hur sluttäckningen skall genomföras. Av redovisningen bör framgå vilka material som

avses användas i de olika skikten och vilka egenskaper de olika materialen har. Även vid sluttäckningen av deponin är kvalitetssäkring under anläggningsskedet avgörande för att kunna försäkra sig om att funktionen kommer att bli den avsedda och att kraven i deponeringsförrordningen uppfylls. Förslag på kvalitetskontrollplan bör redovisas till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet med anläggningen av sluttäckningen startar. Krav på upprättande av kvalitetskontrollplan och närvaro av oberoende kontrollant bör villkoras i beslutet.

Buller från verksamheten

I anslutning till och väster om den planerade deponin finns Önstaskogen som är ett viktigt närströvområde och ett av de få områden i Västerås närhet som kan erbjuda tystnad. Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen meddelade den 3 juni 2005 NCC Roads AB tillstånd till bergtäkt samt återvinning av avfall och tillverkning av asfalt på fastigheten Lycksta 1:4, strax öster om den planerade deponin. I tillståndet föreskrevs följande villkor:

Inom område för rörligt friluftsliv i Önstaskogen enligt gällande översiktsplan samt fritidsbebyggelse får buller från bolagets samlade verksamhet som riktvärde* inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå än:

40 dB(A) dagtid, vardagar (kl. 07.00–18.00)

35 dB(A) övrig tid

Momentana ljud mellan kl. 22.00–07.00 får högst uppgå till 55 dB(A).

Länsstyrelsen anser att samma villkor bör gälla även för bolagets samlade verksamhet vid Gryta avfallsanläggning. Under förutsättning att stadsbyggnadskontoret i Västerås anser det förenligt med gällande översiktsplan kan ett område 250 m från deponin undantas från ovanstående krav.

Verksamhet vid Deponi 2009 kommer att bedrivas samtidigt som Vafab Miljö AB bedriver redan tillståndsgiven verksamhet vid Gryta avfallsanläggning. Det generella villkoret för buller från verksamheten bör därför gälla för bolagets samlade verksamhet vid Gryta avfallsanläggning.

Transportvägar

I samband med att Länsstyrelsen meddelade NCC Roads AB tillstånd till bergtäkt samt återvinning av avfall och tillverkning av asfalt på fastigheten Lycksta 1:4, strax öster om den planerade deponin åtog sig NCC Roads AB att bygga en ny utfartsväg mellan norra delen av Nyängsleden och Rv 67. I beslutet föreskrevs följande villkor:

Åtgärder för att minska bullerstörningarna från bolagets transporter längs Nyängsleden skall vidtas och vara genomförda senast den 1 juni 2010. I första hand skall en ny anslutningsväg byggas från norra delen av Nyängsleden ut mot Rv 67 och användas för huvuddelen av transportererna. Om anslutningsvägen inte kan byggas, inom föreskriven tid, skall en bullerskärm uppföras eller andra åtgärder vidtas för att väsentligt minska buller från transportererna på den del av Nyängsleden som ligger närmast bostäder. Som grund för sistnämnda åtgärder skall en bullerutredning utföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Som motivering av villkoret angavs följande.

”Miljöprövningsdelegationen noterar att Vafab (numer Vafab Miljö AB), Svensk Växtkraft AB och NCC Roads AB tre transportintensiva verksamheter planerar att använda Nyängsleden som utfart mot Rv 67. En förutsättning för att företagen skall kunna drivas och öka enligt redovisade prognoser är att åtgärder vidtas för att minska bullerstörningarna från Nyängsleden i de mest utsatta bostadskvarteren senast den 1 juni 2010.

Bolaget (NCC Roads AB) har åtagit sig att bygga en ny utfartsväg mellan norra delen av Nyängsleden och Rv 67. Det är dock oklart när en sådan anslutning kan vara klar eftersom den måste genomföras i samverkan med Vägverket och Västerås stad. Enligt Vägverket kan anslutning med en ny utfart ske endast om korsningen med Rv 67 byggs om till cirkulationsplats och det finns inga medel avsatta för en sådan åtgärd. Bolaget (NCC Roads AB) bör därför i samråd med Vafab

(numer Vafab Miljö AB) och Svensk Växtkraft AB ha en dialog med Västerås stad och Vägverket i frågan. I första hand bör möjligheterna att få en anslutning direkt till Rv 67 undersökas. I andra hand bör möjligheterna undersökas att bygga en anslutningsväg som leds mot cirkulationsplats Lundamotet via befintligt gatunät i industriområdet Norra Tunbytorp. Om det inte inom angiven tid går att bygga en ny utfartsväg måste åtgärder vidtas för att begränsa vägbuller på den del av Nyängsleden där boende utsätts för de största störningarna. Åtgärderna bör utformas i samverkan med övriga användare av Nyängsleden, Västerås stad och tillsynsmyndigheten. Som underlag för sistnämnda åtgärder bör en bullerkartläggning genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.”

Ovanstående villkor är riktat mot NCC Roads AB. Länsstyrelsen förutsätter dock att bolaget tar sin del av ansvaret för att vidta de föreslagna åtgärderna för att minska bullerstörningarna längs Nyängsleden.

Insynsskydd

Vid den befintliga deponin på Gryta har skog intill deponin nyligen avverkats. Avverkningen har medfört att deponin numer är synlig från det motionsspår som finns väster om deponin. Länsstyrelsen anser att en skyddszon bör finnas runt deponi 2009 där vegetationen bibehålls så att deponin inte blir synlig i omgivningen. Bolaget bör ta fram förslag på skyddszon runt deponi 2009. Krav på skyddszon bör anges i villkor. Inom skyddszonen bör avverkning endast få ske efter tillsynsmyndighetens godkännande.

Synpunkter på bolagets förslag till villkor

Villkor 4. Länsstyrelsen bedömer att villkoret följer av 15 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall och villkoret kan därför utgå.

Villkor 5. Länsstyrelsen föreslår att villkoret skall ha följande utformning

5a. Senast sex månader innan anläggning av respektive deletapp (inom etapperna 1-3) skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av

utformningen av bottenkonstruktionen (geologisk barriär, bottentätning, dränering och lakvattenuppsamling), vattenavledande åtgärder samt en deponeringsplan.

Bolaget skall innan anläggning av respektive deletapp (inom etapperna 1-3) ta fram en plan för kvalitetssäkring av bottenkonstruktionen (utformning, material och arbetes utförande) och utse en oberoende kontrollant som följer arbetet på plats. Kontrollplanen och den oberoende kontrollanten skall godkännas av tillsynsmyndigheten innan anläggning av deletapperna startar.

5b. Senast sex månader innan avslutning av respektive deletapp (inom etapperna 1-3) skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras. Av redovisningen skall framgå utformningen av sluttäckningen, materialval och en tidplan för arbetet.

Bolaget skall innan sluttäckning av respektive deletapp (inom etapperna 1-3) ta fram en plan för kvalitetssäkring av sluttäckningen (utformning, material och arbetets utförande) och utse en oberoende kontrollant som följer arbetet på plats. Kontrollplanen och den oberoende kontrollanten skall godkännas av tillsynsmyndigheten innan sluttäckningen av deletapperna startar.

Villkor 6. Länsstyrelsen föreslår att villkoret skall ha följande utformning.

Inom den skyddszon som har markerats på kartbilaga X skall vegetationen bibehållas i den utsträckning som krävs för att ge erforderligt insynsskydd. Inom skyddszonen får avverkning av skog endast ske efter tillsynsmyndighetens godkännande.

All deponeringsverksamhet skall bedrivas i skydd av vallar så att insyn från omgivningen förhindras.

Villkor 8. Villkoret är alltför oprecist "skall eftersträva" och bör därför utgå.

Villkor 13. Länsstyrelsen föreslår att villkoret skall ha följande utformning.

Buller från bolagets samlade verksamhet vid Gryta avfallsanläggning skall begränsas så att det som riktvärde* inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid permanentbostäder än:

50 dB(A) dagtid, vardagar måndag – fredag (kl. 07.00–18.00)

40 dB(A) nattetid, samtliga dygn (kl. 22.00–07.00)

45 dB(A) övrig tid

Inom område för rörligt friluftsliv i Önstaskogen enligt gällande översiktsplan¹⁾ samt vid fritidsbebyggelse får buller från den samlade verksamheten som riktvärde* inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå än:

40 dB(A) dagtid, vardagar måndag–fredag (07.00–18.00)

35 dB(A) övrig tid

Momentana ljud mellan kl. 22.00 –07.00 får högst uppgå till 55 dB(A).

*Med riktvärde avses ett värde som om det överskrids mer än tillfälligt, skall föranleda att åtgärder vidtas för att förhindra att överskridandet upprepas.

Länsstyrelsen anser att under förutsättning att stadsbyggnadskontoret i Västerås bedömer det förenligt med gällande översiktsplan kan ett område 250 m från deponin undantas från kravet

Villkor 15. Länsstyrelsen anser att EBk bör definieras i villkoret

Synpunkter på tillsynsmyndighetens bemyndiganden

c. Länsstyrelsen föreslår att bemyndigandet skall ha följande utformning.

c 1. Föreskrifter beträffande utformningen av bottenkonstruktionen, vattenavledande åtgärder samt deponeringsplan

c 2. Föreskrifter beträffande avslutningen av deponin

Naturvårdsverket

Sammanfattning

Lakvatten bör renas lokalt och inte avledas till avloppsreningsverk.

Det är positivt att restprodukter används, men det bör ske på ett sådant sätt att risker för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

Kriterierna för mindre känslig markanvändning inte är avsedda att tillämpas på tillförsel av föroreningar via användning av restprodukter som konstruktionsmaterial.

En platsspecifik bedömning bör istället göras.

Sökanden vid en tillståndsprovning måste visa att kraven på den geologiska barriären är uppfyllda. Att kraven är uppfyllda är en förutsättning för att kunna meddela tillstånd. Verket anser att det inte är tillräckligt att uppge att kraven kommer att uppfyllas utan Bolaget måste också visa hur detta kommer att ske.

Utveckling av Naturvårdsverkets synpunkter

Lakvattenhantering

Naturvårdsverket vill betona att verket anser att lakvattnet bör renas lokalt och inte avledas till avloppsreningsverk. Anledningen till detta är bland annat att riksdagen i miljömål 15 god bebyggd miljö, delmål 5 avfall har angetts att senast 2015 skall minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark”.

Naturvårdsverket har i ett regeringsuppdrag ”Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp”, rapport 5214, utrett hur avfall från avlopp kan kretsloppsanpassas. Av utredningen framgår att Naturvårdsverkets principiella bedömning är att näringen i slam från avloppsreningsverk skall återföras till mark, där näringen behövs, utan risk för hälsa eller miljö. Vidare skall en del av fosfor i avloppsrenings slam vara möjlig att återföra till åkermark. För att återföringen till åkermark skall vara möjlig är det väsentligt att slammets innehåll av föroreningar begränsas i största möjliga

utsträckning. Ett led i arbetet med att begränsa föroreningarna i slammet är att undvika vissa flöden till avloppsreningsverken.

Att behandla lakvatten från deponier i avloppsreningsverk innebär en risk för att slammets innehåll av föroreningar ökar, vilket gör att möjligheterna att återföra näringen i slammet till produktiv mark minskar. Därför anser Naturvårdsverket att lakvatten från deponier i möjligaste mån bör renas lokalt vid deponin och avledas direkt till recipient.

Användning av restprodukter som konstruktionsmaterial Naturvårdsverket anser att användandet av restprodukter bör ske med viss restriktivitet. Att använda restprodukter är ett bra sätt att spara på jungfrulig råvara. Det måste dock vara fråga om sådan användning som kan ske utan att man riskerar att nya förorenade områden uppstår eller att människors hälsa eller miljön påverkas negativt. Verket ställer sig därför tveksamt till Bolagets föreslagna lydelse av villkor 8, att "eftersträva att i så stor utsträckning som möjligt använda restprodukter".

Verket skulle föredra en skrivning som också tar hänsyn till hälso- och miljöaspekterna, exempelvis på följande sätt: "Bolaget skall eftersträva att i så stor utsträckning som möjligt, utan risk för människors hälsa och miljön, använda restprodukter som konstruktionsmaterial (t.ex. vid terrassering, sluttäckning och anläggande av körbanor och vallar)."

Kriterierna för mindre känslig markanvändning (MKM) är inte avsedda att tillämpas på tillförsel av föroreningar via användning av restprodukter som konstruktionsmaterial. Naturvårdsverket anser att det inte är acceptabelt att tillföra föroreningar upp till de halter som anges som generella riktvärden.

Kriterierna för MKM är framtagna för att bedöma riskerna vid existerande förorenade områden. Riktvärdena ger vägledning om när halterna av föroreningar är så höga att det kan vara aktuellt med en sanering av området. Bakom de generella riktvärdena finns en beräkningsmodell som bland annat beaktar exponering och sprid-

ning av föroreningarna. Ett villkor för att de generella riktvärdena skall kunna tillämpas för ett förorenat område är att förutsättningarna för området motsvarar beräkningsmodellen.

Bedömningen av lämpligheten för att återanvända restprodukter för konstruktionsändamål bör göras specifikt för varje användningsområde. Att föra in villkor för när restprodukter för konstruktionsändamål allmänt kan återanvändas utanför sluttäckningen går emot principen om platsspecifik bedömning.

Geologisk barriär

Bolaget har angivit att det av den tekniska beskrivningen framgår att Deponi 2009 i alla dess delar kommer att anläggas så att kraven i deponeringsförordningen och därtill hörande föreskrifter uppfylls. I den tekniska beskrivningen dras slutsatsen att den naturliga geologiska barriären under vissa delar av deponin inte är tillräcklig för att uppfylla kraven i förordningen varför en konstgjord geologisk barriär behövs under dessa delar. Den konstgjorda geologiska barriärens konstruktion behandlas mycket kortfattat i ovanstående beskrivning. I en komplettering anges att "Bolaget har för avsikt att uppfylla teknikkravet i 20 § och ifrågasätter därför behovet av en särskild beräkning". Deponeringsförordningen innehåller specifika krav vad gäller konstruktionen av en deponi. Vid tillåtlighetsprövningen är det ett grundläggande krav att deponin kan anses uppfylla kraven på geologisk barriär. Detta synsätt har stöd i praxis från Miljööverdomstolen (se beslut i mål M 330 1-04 angående Äskya avfallsanläggning). I kompletteringen bifogas en kravspecifikation gällande den geologiska barriär som anlades inom Gryta år 2003. Det anges även att "Motsvarande kravspecifikation kommer att upprättas för Deponi 2009". Naturvårdsverket anser att bifogad kravspecifikation utgör ett bra underlag för att avgöra om kraven i deponeringsförordningen är uppfyllda. Den bifogade kravspecifikationen är dock från 2003. och Bolaget har uppgett att "Motsvarande kravspecifikation kommer upprättas". Det är önskvärt med ett mer tydligt åtagande från Bolaget, exempelvis genom att ange att i huvudsak kommer den geologiska barriären för Deponi 2009 att konstrueras i enlighet med kravspecifikationen från 2003.

Västerås kommun, Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen

Förvaltningen anser att det är rimligt att bolaget tillsammans med NCC Roads AB bekostar en ny väg mot väg 67 enligt de planer som finns i den trafikutredning för täktverksamheten som NCC Roads AB har tagit fram.

Bolaget har inte angett begränsningar av arbetstiderna i ansökan utan anger förslag till villkor för hur mycket buller verksamheten högst får bidra med. Detta medför bland annat att det inte finns något som reglerar tiderna för transporter till verksamhetsområdet. Transporterna via Nyängsleden, bör enligt förvaltningens mening, begränsas i tid och omfattning utanför normal arbetstid, eventuellt i samråd med tillsynsmyndigheten.

I bolagets förslag till villkor nr 13 föreslås riktvärden för buller från den planerade verksamheten. Där anges att riktvärdena skall gälla vid bostäder. Med anledning av att det ligger ett viktigt rekreativt område intill det planerade deponiområdet anser förvaltningen att det bör föreskrivas riktvärden för ljudnivån i området för det rörliga friluftslivet samt för fritidsbebyggelse. Detta trots att det i bolagets kompletterande handlingar står: "med hänsyn till eventuella behov av att "arbeta ikapp" under icke ordinarie arbetstid anser dock bolaget att ett strängare villkor än det bolaget föreslagit inte bör föreskrivas". Förvaltningen anser att inom område för rörligt friluftsliv i Önstaskogen enligt gällande ÖP samt fritidsbebyggelse bör buller från verksamheten som riktvärde inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå än

40 dB(A) dagtid, vardagar måndag – fredag (kl. 07.00–18.00)

35 dB(A) övrig tid

Avvikelse från detta bör tillåtas i samråd med tillsynsmyndigheten om det finns behov av utökade arbetstider vid speciellt hög arbetsbelastning eller i samband med tillfälligtvis mer bullrande verksamhet.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen kan konstatera att den befintliga deponin på Gryta Avfallsanläggning numera syns från det anlagda motionsspår som finns vä-

ter om deponin. Detta beror på att skogen mellan motionsspåret och deponin har avverkats. Förvaltningen anser att en skyddszon bör upprättas runt deponin för att förhindra att avverkning sker utan hänsyn till rekreationsområdet. Inom skyddszonen bör avverkning endast få ske i överenskommelse med tillsynsmyndigheten. Det är också viktigt att deponeringen sker bakom skyddsvallar på sätt som anges i den tekniska beskrivningen.

När det gäller deponins höjd bedömer förvaltningen, efter hörande av stadsbyggnadskontoret, Västerås stad, att även +75 m kan accepteras. Den täckta ytan bör dock planteras med buskar eller dylikt, det vill säga inte bara lämnas som en gräsyta, då den kommer att synas från vissa punkter i staden och kan upplevas som ett främmande inslag i landskapsbilden. Detta ställer krav på sluttäckningens skyddsskikt så att inte tätskiktet skadas av rötter.

Pingstliljans Samfällighet

Samfälligheten anser att det bör byggas en ny tillfart till deponin. Den ökade trafiken tillsammans med utökad verksamhet vid Aros grus som i sin tur bidragit till ökad trafik och buller utgör en sanitär olägenhet. Därför föreslår vi att den nya tillfartsvägen till aktuell deponi går från Salavägen och inte som i dag via Nyängsleden.

Samfälligheten anser också att den nya deponin inte bör läggas i Gryta utan den bör placeras i Kallmora.

Medelpads samfällighetsförening

Samfällighetsföreningen har motsatt sig ansökan. Föreningen har till stöd för detta anfört i huvudsak följande.

Det är olämpligt att anlägga en ny deponin så nära samfälligheten. Marken som skall tas i anspråk används flitigt för rekreation och motion. I anslutning till den planerade deponin ligger ett av Västerås finaste motionsspår. Det har förekommit frekvent återkommande störningar från den nuvarande deponins verksamhet. Den

nuvarande deponin bör placeras i Kallmora. Under 2005 utbröt en brand på Gryta avfallsanläggning. Röken från branden slog bl.a. ner i samfälligheten. Detta visar att det är olämpligt att förlägga en ny deponi så nära samfälligheten.

BEMÖTANDE AV SYNPKUNKTER

Bolaget har bemött ovan angivna synpunkter i huvudsak enligt följande.

Tillåtlighet

Bolaget har efter grundliga lokaliseringsutredningar funnit att området kring Gryta avfallsanläggning är den mest lämpliga platsen för en ny deponi. Alternativen Gryta och Kallmora har tämligen likvärdiga geologiska och geohydrologiska förutsättningar men kostnaderna för Kallmoraalternativet är väsentligt högre. Bolagets val av Grytaalternativet är dock inte endast en kostnadsfråga. Eftersom den nya deponin – oavsett var den lokaliseras – kommer att kräva mycket stora mängder konstruktionsmaterial, är Gryta ett ur miljösynpunkt bättre alternativ än Kallmora. Skälet härtill är att bolaget – liksom avfallsbranschen i övrigt – strävar efter att så långt som möjligt återanvända restprodukter för konstruktionsändamål. Kallmoraalternativet skulle därför innebära att en del av den stora mängd konstruktionsmaterial som behövs (*totalt* i storleksordningen en miljon ton eller drygt 30 000 lastbilslass) måste transporteras *från* Gryta (eller någon annan behandlingsanläggning) *till* Kallmora. Alternativt skulle bolaget tvingas använda en stor mängd jungfruligt material, vilket knappast kan anses vara miljömässigt (och inte heller ekonomiskt) försvarbart. En lokalisering vid Gryta innebär en avsevärt mindre mängd transporter av konstruktionsmaterial eftersom bolaget kan utnyttja de restprodukter som ingår i det *normala flödet* av avfall till den befintliga anläggningen vid Gryta. Det minskade transportbehovet/behovet av jungfruligt material ger alltså en avsevärd miljövinst. Grytaalternativet måste därför anses vara en mer lämplig lokalisering än Kallmoraalternativet oavsett kostnadsaspekten.

När det särskilt gäller de frågor om lukt och andra störningar från befintlig verksamhet får bolaget framhålla att sortering, kompostering, omlastning och kontroll m m kommer att fortgå vid Gryta under överskådlig tid – oavsett den nya deponins

lokalisering. Bolaget bedriver ett intensivt arbete för att minimera störningarna från den befintliga verksamheten. Detta sker dock inom ramen för det icke tidsbegränsade tillstånd som gäller för den verksamheten (2002 års tillstånd). Bolaget anser givetvis att eventuella störningar från den befintliga verksamheten måste förebyggas och åtgärdas när de uppkommer. Detta bör dock ske i enlighet med 2002 års tillstånd och inte inom ramen för detta mål. Som exempel kan anges att vid luktstörningar har bolaget enligt villkor 15 i nämnda tillstånd att utreda orsaken och vidta åtgärder för att motverka lukten. För övrigt skall nämnas att Deponi 2009 inte förväntas ge upphov till några nämnvärda luktstörningar eftersom organiskt avfall inte längre får deponeras. När det gäller transporterna till och från Deponi 2009 bör utgångspunkten i detta sammanhang vara att en ny anslutningsväg till riksväg 67 kommer att anläggas och att den kommer att kunna tas i bruk senast den 1 juni 2010. Bolaget hänvisar i denna del till vad som anges nedan.

Sammantaget anser bolaget att den planerade verksamheten vid Deponi 2009 vid vidtagande av erforderliga skyddsåtgärder är tillåtlig enligt miljöbalken och vidhåller sin ansökan.

Tillståndsgiven mängd

Länsstyrelsen anför att det är viktigt att den tillståndsgivna "produktionsvolymen" anges i tillståndsmeningen och redogör för sin tolkning av ett framtida tillstånd enligt bolagets yrkanden. Länsstyrelsens tolkning tycks i princip överensstämma med bolagets. Länsstyrelsen utgår dock ifrån att tillsynsavgiften skall grundas på antagandet att en särskild askdeponi kommer att anläggas samt att den aska som kommer deponeras där skall klassificeras som icke-farligt avfall. Bolaget delar inte denna uppfattning.

Som framgår av ansökan har bolaget "för säkerhets skull" inkluderat en *särskild askdeponi* för Mälarenergi AB:s askor. Det finns i dagsläget inget som tyder på att denna del av det blivande tillståndet kommer att behöva tas i anspråk men det kan inte uteslutas. För undvikande av missförstånd skall här klargöras att deponering av askor kommer att ske inom Deponi 2009 oavsett om den särskilda askdeponin

kommer till stånd eller inte. Deponeringen kommer då att ske inom ramen för det blivande tillståndet till deponering av icke-farligt avfall eller farligt avfall (beroende på askornas egenskaper). En *särskild* askdeponi för mottagande av så mycket som 80 000 ton avfall per år kommer dock endast att behövas om Mälarenergi AB inte får avsättning för sina askor på annat sätt.

Om tillståndet till den särskilda askdeponin tas i anspråk, kommer askorna att analyseras i förhållande till mottagningskriterierna, vilken analys blir avgörande för frågan om vilken typ av deponi som behöver anläggas (inert eller icke-farligt avfall). Ett tillstånd som utformas enligt bolagets yrkande skulle i för sig tillåta att askor från andra förbränningsanläggningar deponeras i den särskilda askdeponin. Om denna deponi kommer till stånd, bör det dock enligt bolagets mening sakna betydelse varifrån askorna härrör (förutsatt att det är fråga om flyg- och bottenaska från förbränning av kol och biobränslen som uppfyller den aktuella deponins mottagningskriterier).

Enligt 2 kap 1 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken skall tillsynsavgift betalas av den som *bedriver* en A- eller B-verksamhet – inte av den som har tillstånd till sådan verksamhet. Det saknar härvid betydelse att avgift enligt 2 kap 5 § samma förordning skall betalas från och med det kalenderår som följer efter det att beslut om tillstånd till verksamheten har meddelats. Innan tillståndet har tagits i anspråk bedrivs nämligen ingen verksamhet. Det kan därför inte bli aktuellt att påföra bolaget tillsynsavgift för verksamhet vid den särskilda askdeponin innan denna del av tillståndet tas i anspråk. Såvitt nu kan bedömas kommer bolaget sannolikt endast att behöva ta i anspråk tillstånden till deponering av icke-farligt avfall och farligt avfall (vilka, som nämnts ovan, delvis omfattar deponering av askor) samt tillståndet till mellanlagring.

Lakvattenhantering

Bolaget kommer att beakta Naturvårdsverkets synpunkter i provotidsutredningen.

Restproduktanvändning

Naturvårdsverket anser att kriterierna för mindre känslig markanvändning (MKM) inte bör användas som kriterier för användning av restprodukter för konstruktionsändamål. Bolaget delar inte Naturvårdsverkets uppfattning.

Frågan om användning av restprodukter för konstruktionsändamål vid deponier har varit aktuell under en längre tid. Avfallsbranschen har utan resultat efterfrågat kriterier för restproduktanvändning. Frågan har i praxis ibland hänskjutits till tillsynen, vilket har skapat problem för verksamhetsutövarna (dålig förutsebarhet och varierande bedömningar bland landets tillsynsmyndigheter). Det är givetvis viktigt att vederbörlig hänsyn till miljö- och hälsoskyddet tas när man bedömer frågan om lämpligheten av att använda restprodukter som konstruktionsmaterial. Det är dock enligt bolagets mening minst lika viktigt att otydlighet eller onödigt stränga miljökrav inte tillåts hindra en lämplig återanvändning av restprodukter som inte kan användas på andra håll i samhället.

Det är korrekt som Naturvårdsverket anger att en platsspecifik bedömning normalt är att föredra. Detta gäller dock främst platser där de framtida exponeringsriskerna (för människors hälsa och miljön) är mer heterogena och svårare att förutsäga än vad som är fallet vid en avslutad deponi. Som bolaget har angivit i kompletteringen den 17 mars 2006 är en deponi alltid att betrakta som ett mer eller mindre förorenat område. Det är därför missvisande att påstå att föroreningar *tillförs* ett deponiområde om restprodukter som uppfyller MKM-riktlinjerna används för konstruktionsändamål vid deponin. Med hänsyn till de förutsättningar som råder vid en deponi och de krav som ställs på lokaliseringen av deponier bedömer bolaget att ett platsspecifikt riktvärde vid en deponi normalt skulle leda till mindre stränga kriterier än de som gäller för MKM. Bolaget har dock i detta fall prioriterat enkelhet och förutsebarhet och har därför föreslagit allmänt kända riktvärden som utarbetats för att säkerställa en hög hälso- och miljöskydds nivå. Bolaget skulle välkomna generella riktlinjer för restproduktanvändning från Naturvårdsverkets sida men i avsaknad av sådana riktlinjer är riktvärdena för MKM de mest lämpliga.

För övrigt konstaterar bolaget att miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt i dom 2006-03-29, mål M 30101-04, avseende Tveta Återvinningsanläggning har föreskrivit ett villkor (villkor 6) med innebörden att material som används ovan tätskiktet skall understiga riktvärdet för MKM GV (d v s med skydd för grundvatten). I domskälen anges bl.a. följande.

När deponier skall sluttäckas går det åt mycket täckningsmaterial. För att spara på jungfruligt material pågår försök med att återvinna och återbruka avfall av olika slag. Nya material och lösningar för sluttäckning av avfallsdeponier utvecklas successivt. Miljödomstolen anser att det är angeläget att nyttja avfall och andra restprodukter och spara på jungfruligt material.

[...]

Enligt Södertälje kommuns översiktsplan är området beskrivet som avfallsanläggning. Miljödomstolen gör bedömningen att med hänsyn till områdets framtida användning bör material ovanför tätskiktet ha en föroreningsgrad som understiger MKM. På grund av de känsliga recipientförhållandena bör dock föroreningskravet MKM kompletteras med skydd för grundvatten (GV). Därmed skyddas ekosystem i närbelägna ytvatten.

[...]

Miljödomstolen gör bedömningen att det inte är nödvändigt att i ett särskilt villkor reglera hur stor andel av olika avfallsslag som får användas i skyddsskiktet. Det bör vara tillräckligt att föroreningsinnehållet regleras med hjälp av Naturvårdsverkets generella riktlinjer för förorenad mark.

De överväganden som görs i ovan citerade domskäl motsvarar i princip bolagets överväganden vid utformningen av villkor 9. Vid Gryta liknar dock recipientförhållandena inte dem vid Tvetaanläggningen, varför det inte är motiverat att komplettera MKM med skydd för grundvatten. I övrigt saknas enligt bolagets mening skäl att

göra en annan bedömning för Deponi 2009 än den som gjordes i fråga om Tvetaanläggningen. Bolaget hänvisar också till miljödomstolens vid Stockholms tingsrätt avgörande 2006-05-09, mål M 32248-04, och miljödomstolens vid Växjö tingsrätt avgörande 2006-01-26, mål M 4727-04 och M 322-00, där liknande bedömningar gjordes.

Med hänsyn till ovanstående vidhåller bolaget sitt förslag till villkor 9. Bolaget har dock i och för sig inget att invända mot att villkoret formuleras så att MKM-riktlinjerna skall gälla tills Naturvårdsverket har beslutat om generella riktlinjer för restproduktanvändning vid avfallsdeponier. För tiden därefter kan dessa riktlinjer tillämpas.

Länsstyrelsen anser att bolagets förslag till villkor 8 är alltför oprecist och att det därför bör utgå. Bolaget medger att utformningen kan framstå som något oprecis. Bolaget anser dock att det är viktigt att villkoren i ett tillstånd till deponering av avfall inskräper vikten av att använda restprodukter för konstruktionsändamål. För att precisera villkoret föreslår bolaget att det omformuleras så att ordet "eftersträva" utgår.

Geologisk barriär m.m.

Naturvårdsverket efterlyser ett åtagande från bolagets sida innebärande att 2003 års kravspecifikation för den geologiska barriären kommer att uppfyllas. Länsstyrelsen föreslår ett villkor med innebörden att bolaget senast sex månader innan respektive deletapp anläggs till tillsynsmyndigheten skall redovisa en detaljerad beskrivning av deponins bottenkonstruktion, vattenavledande åtgärder och en deponeringsplan. Länsstyrelsen föreslår också att en plan för kvalitetssäkring av bottenkonstruktionen och ett förslag till oberoende kontrollant skall redovisas för godkännande.

Bolaget åtar sig att konstruera den geologiska barriären i huvudsaklig enlighet med vad som anges i bilaga 1 till kompletteringen den 17 mars 2006. Bolaget måste dock förbehålla sig rätten att tillämpa andra, mer effektiva, lösningar om sådana utvecklas innan anläggningsarbetena påbörjas. Bolaget godtar också till den helt

övervägande delen länsstyrelsens förslag till villkor. Bolaget anser det dock inte vara nödvändigt att den oberoende kontrollanten *ständigt* följer arbetet på plats. Ett sedvanligt besiktningsförfarande bör enligt bolagets mening vara tillfyllest. Bolaget föreslår också att villkoret delvis omformuleras så att det icke-definierade begreppet ”kontrollplan” ersätts med ”kvalitetssäkringsplan”. Vidare kan det finnas skäl att tydligt ange vad kvalitetssäkringsplanen skall innehålla. Bolaget föreslår därför att villkoret ges den utformning som anges under rubriken *Sammanfattning av villkor m.m.*

Sluttäckning

Länsstyrelsen föreslår ett villkor med innebörden att bolaget senast sex månader före avslutning av respektive deletapp till tillsynsmyndigheten skall redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras. Länsstyrelsen föreslår också att en plan för kvalitetssäkring av sluttäckningen och ett förslag till oberoende kontrollant skall redovisas.

Bolaget godtar i princip länsstyrelsens förslag. Av skäl som angivits under punkten 2.4 ovan föreslås dock att villkoret ges den utformning som anges under rubriken *Sammanfattning av villkor m.m.*

Buller

Länsstyrelsen föreslår ett villkor med innebörden att befintlig verksamhet vid Gryta avfallsanläggning och verksamheten vid Deponi 2009 sammantaget vid bostäder skall uppfylla Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri. Vidare föreslår länsstyrelsen en föreskrift med innebörden att buller från de båda verksamheterna inom området för rörligt friluftsliv i Önstaskogen som riktvärde inte skall överskrida 40 dB(A) dagtid och 35 dB(A) övrig tid. Länsstyrelsen anser att ett område 250 m från deponin kan undantas från sistnämnda krav under förutsättning att stadsbyggnadskontoret bedömer detta är förenligt med gällande översiktsplan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det bör föreskrivas villkor med riktvärden för det rörliga friluftslivet samt för fritidsbebyggelse. De riktvärden nämnden föreslår i denna del motsvarar länsstyrelsens förslag. Nämnden föreslår att villkoret kompletteras med ett bemyndigande som ger tillsynsmyndigheten rätt att meddela undantag

från villkoret vid hög arbetsbelastning eller vid tillfälligtvis mer bullrande verksamhet.

Bolaget har i denna fråga åter samrått med Stadsbyggnadskontoret i Västerås stad, som därvid har angivit sammanfattningsvis följande.

Det är viktigt att minimera bullerstörningarna från Deponi 2009. I stadens grönsstrukturplan (en bilaga till översiktsplanen) anges att ekvivalentvärdet 40 dB(A) inte bör överskridas i Önstaskogen. Bolagets bullerutredning visar att den ekvivalensnivån kommer att överskridas inom ett mindre område norr och söder om etapp 1 av Deponi 2009. Stadsbyggnadskontoret förutsätter att verksamheten vid Deponi 2009 huvudsakligen bedrivs dagtid och anser, med hänvisning till att rekreationsområdet huvudsakligen används under kvällar och helger, att avvikelserna är förenliga med översiktsplanens krav. Stadsbyggnadskontoret noterar att den bullerberäkning som utförts avser en deponihöjd om +55 m. Kontoret anger att det vore önskvärt med en beräkning även för en deponihöjd om +75 m. Vidare anför stadsbyggnadskontoret att deponering normalt bör ske bakom skyddsvallar eftersom dessa ger såväl insynsskydd som bullerskydd.

För att tillmötesgå stadsbyggnadskontoret har bolaget låtit utföra en förnyad bullerberäkning med höjden +75 m och med beaktande av effekterna av insynsskydd/bullervallar. Av beräkningen framgår att bullerstörningarna från verksamheten vid Deponi 2009 kommer att vara mycket begränsade under ovan angivna förhållanden. Nivån 35 dB(A) kommer i stort sett att kunna innehållas även dagtid i Önstaskogen. Ett undantag är härvid ett litet område närmast öster om etapp 1 (knappt 100 m från anläggningen) där nivån kommer att ligga omkring 40 dB(A) i ett "värsta-fall-scenario". Det skall noteras att dessa nivåer inte kommer att kunna innehållas under den tid då skyddsvallarna anläggs. Denna tid kommer dock att vara relativt begränsad i omfattning. Eftersom ljudnivån i Önstaskogen under den övervägande delen av tiden kommer att vara mycket låg med de av stadsbyggnadskontoret föreslagna skyddsåtgärderna föreslår bolaget att bullervillkoret ges en utformning som anges under rubriken *Sammanfattning av villkor m.m.*

I övrigt föranleder remissmyndigheternas förslag följande synpunkter från bolagets sida.

Bolaget kan inte godta länsstyrelsens förslag till gemensamt bullervillkor för Gryta avfallsanläggning och Deponi 2009. Som bolaget angivit i kompletteringen den 17 mars 2006 har bolaget utfört bullerutredningen (liksom övriga utredningar som ligger till grund för ansökan) med utgångspunkt i att ansökan endast gäller anläggande och drift av Deponi 2009. Bolaget anser att inte att det finns skäl att ifrågasätta de avgränsningar som gjorts i ansökan. Det bör därför inte vara möjligt att inom ramen för tillståndsprövningen av *Deponi 2009* skärpa bullervillkoren för *Gryta avfallsanläggning*. Det finns heller inte *skäl* att skärpa nu gällande villkor. Gryta avfallsanläggning är belägen söder om det område som avsatts för Deponi 2009. Den befintliga verksamheten riskerar således främst att störa de bostäder som är belägna omkring 1 km söder om anläggningen. Buller från Deponi 2009 kommer i större utsträckning än befintlig verksamhet att kunna påverka Önstaskogen. Ett villkor som begränsar risken för bullerstörningar i Önstaskogen bör enligt bolagets mening ta sikte på skyddsåtgärder vid Deponi 2009 och inte vid Gryta avfallsanläggning.

Transportvägar

För att tillmötesgå miljö- och hälsoskydds nämnden i sistnämnda avseende föreslår bolaget ett villkor med följande lydelse

Tunga transporter till och från Deponi 2009 skall planeras så att de kan ske mellan kl. 06.00 och 22.00.

Villkoret bör enligt bolagets mening kompletteras med ett bemyndigande som ger tillsynsmyndigheten möjlighet att i undantagsfall medge att enstaka sådana transporter sker vid andra tider.

I övrigt motsätter sig bolaget remissmyndigheternas förslag.

Bolaget anser liksom remissmyndigheterna att det är önskvärt med en ny anslutningsväg mot riksväg 67. Till skillnad från remissmyndigheterna hyser bolaget dock inget tvivel om att en sådan väg kommer att komma till stånd. Som anges i bolagets tillståndsansökan (se s 7) har länsstyrelsen i beslut 2005-06-03 villkorat NCC:s tillstånd till återvinningsverksamhet av att åtgärder för att minska bullerstörningar från transporter längs Nyängsleden vidtas senast den 1 juni 2010. I första hand skall NCC bygga en ny anslutningsväg från norra delen av Nyängsleden ut mot riksväg 67. Om anslutningsvägen inte kan byggas inom föreskriven tid, skall en bullerskärm uppföras eller andra åtgärder vidtas för att väsentligt minska buller från transporterna på den del av Nyängsleden som ligger närmast bostäder.

Bolaget har förståelse för att det kan förefalla rimligt att även bolaget bidrar till den planerade anslutningsvägen. En föreskrift härom i det blivande tillståndet, riskerar dock att ointetgöra de civilrättsliga överenskommelser som finns i fråga om den nya anslutningsvägen. NCC:s verksamhet bedrivs inom en del av fastigheten Lycksta 1:4 norr om Gryta avfallsanläggning. NCC nyttjar fastigheten, som ägs av Västerås stad, med stöd av ett nyttjanderättsavtal (daterat den 24 oktober 2003) enligt vilket NCC skall "projektera, bygga och bekosta utfartsväg och erforderlig anslutning till riksväg 67". NCC:s åtagande i denna del återfinns också i ett samarbetsavtal mellan bolaget och NCC (daterat den 4 februari 2006). Sistnämnda avtal avser främst formerna för utnyttjande av till respektive part hörande resurser. En av de resurser som nämns särskilt är NCC:s planerade tillfartsväg från riksväg 67. Enligt avtalet har bolaget, Renhållningsverket Västerås stad och Svensk Växtkraft AB rätt att utnyttja denna tillfartsväg kostnadsfritt samt att vägens standard skall anpassas för NCC:s transporter.

Mot bakgrund av ovanstående kan konstateras att NCC *har* en skyldighet att anlägga den aktuella anslutningsvägen enligt det ovan återgivna tillståndsvillkoret och enligt nyttjanderättsavtalet med Västerås stad. Det vore med hänsyn härtill mycket olyckligt om det blivande tillståndet för Deponi 2009 skulle villkoras av att en ny tillfartsväg anläggs. Ett sådant villkor skulle nämligen komma att *rubba den kostnadsfördelning* som gäller enligt ovan nämnda avtal. Utgångspunkten för en pröv-

ning av verksamheten vid Deponi 2009 måste i stället enligt bolagets mening vara att NCC Roads AB *kommer att* anlägga en ny anslutning till riksväg 67 samt att så *kommer att* ha skett senast den 1 juni 2010. Om den nya tillfartsvägen – trots avtal och tillståndsvillkor – inte skulle komma till stånd, kan länsstyrelsen ansöka om omprövning av villkoren för Deponi 2009 enligt 24 kap 5 § miljöbalken.

Insynsskydd

Bolaget delar remissmyndigheternas uppfattning såvitt avser behovet av ett insynsskydd, men kan inte godta det villkor som föreslås. Skälet härtill är att Västerås stad äger de fastigheter där skogsridåerna är belägna. Bolaget har således inte full rådgivning över insynsskyddet. Enligt det arrendeavtal med stöd av vilket bolaget nyttjar fastigheterna Västerås 4:84 och Lycksta 1:4 skall Västerås stad bedriva skogsbruket runt Deponi 2009 och den befintliga deponin inom Gryta på ett sådant sätt att en skyddszon i form av en omfattande trädskärm bibehålls. Innan avverkningar sker i verksamhetsområdets närhet skall staden, enligt arrendeavtalet, samråda med bolaget. Den avverkning som miljö- och hälsoskydds nämnden hänvisar till i sitt yttrande föregicks dessvärre inte av något samråd. Bolaget kommer att diskutera saken med staden för att säkerställa att händelsen inte upprepas. Bolaget kommer också, med stöd av nämnda arrendeavtal, att påkalla förhandlingar med staden om skyddsplantering i det område där avverkning skett. Även utanför arrendeavtalets ram för bolaget en kontinuerlig dialog med staden om hur marken omkring verksamhetsområdet skall användas. Stadsbyggnadskontoret i Västerås stad har därvid angivit att behovet av insynsskydd vid Deponi 2009 kommer att reflekteras i de områdesbestämmelser för Gryta som är under utarbetande. Områdesbestämmelserna kommer, enligt vad Stadsbyggnadskontoret har uppgivit, att färdigställas när tillståndsprövningen av Deponi 2009 har genomförts.

Mot bakgrund av ovanstående kan konstateras att det inte finns anledning att befara att det kommer att saknas ett erforderligt insynsskydd när Deponi 2009 tas i drift. Bolagets förslag till villkor 6 reflekterar såväl behovet av ett insynsskydd som bolagets begränsade rådgivning i frågan. Bolaget vidhåller därför förslaget.

Säkerhet

Bolaget föreslår att föreskriften om säkerhet kompletteras med följande stycke.

EBk = summan av den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs och den årliga kostnad som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering under trettio år därefter.

Den största engångskostnaden som uppstår i samband med stängning av deponin är sluttäckningskostnaden. Härutöver kan det uppstå kostnader för efterbehandling av mellanlagringsytor och andra avetableringskostnader. Det är svårt att i dagsläget ange hur stor kostnaden för "övriga åtgärder" kan bli. Det finns dock inte anledning att anta att den blir särskilt stor. Bolaget anser därför att det är rimligt att använda sig av ett schablonbelopp om en miljon kr.

Övrigt

Länsstyrelsen anser att bolagets förslag till villkor 4 följer av 15 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall och att det därför är obehövligt.

Bolaget godtar länsstyrelsens förslag.

Sammanfattning av villkor m.m.

Bolaget har sammanfattat sitt förslag till prøvotidsförfarande, villkor för verksamheten och bemyndiganden till tillsynsmyndigheten enligt följande.

Prövotidsförfarande

Bolaget föreslår att miljödomstolen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor för behandling och utsläpp av lakvatten och vatten från behandlings- och lagringsytor.

Bolaget åtar sig att under prøvotiden i samråd med tillsynsmyndigheten utreda lämpliga metoder för behandling av lakvattnet och lämplig utsläppspunkt för det behandlade lakvattnet.

Resultaten av utredningarna jämte förslag på behandlingsmetod, utsläppspunkt och förslag till slutliga villkor skall ges in till miljödomstolen inom fem år från det att tillståndet till deponering tagits i anspråk.

Provisoriska föreskrifter

Under prövotiden och till dess miljödomstolen bestämmer annat föreslår bolaget att följande provisoriska föreskrifter skall gälla.

P1. Lakvattnet skall samlas upp och ledas till utjämningsbassäng inom Gryta avfallsanläggning för behandling m.m. eller behandlas på likvärdigt sätt.

P2. Vatten av spillvattenkaraktär som uppkommer i verksamheten skall avledas direkt till kommunens avloppsreningsverk eller behandlas på likvärdigt sätt.

Slutliga villkor

Bolaget föreslår att, utöver förordningen (2001:512) om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall, följande slutliga villkor föreskrivs.

Allmänt

Om inte annat framgår av nedan angivna villkor skall anläggningen och verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen – utformas och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.

Deponering normalmängder

Mer än 100 000 ton avfall (exklusive konstruktionsmaterial och täckmassor samt flyg- och bottenaska från förbränning av kol och biobränslen) per år får inte deponeras på deponin för icke-farligt avfall.

Om det på grund av i deponeringsutredningen oförutsedda avfallsflöden eller annan liknande omständighet uppkommer behov, får bolaget efter tillsynsmyndighetens medgivande deponera större mängder avfall.

Mer än 40 000 ton farligt avfall per år får inte deponeras på deponin för farligt avfall.

Om det på grund av oförutsedda avfallsflöden eller annan liknande omständighet uppkommer behov, får bolaget efter tillsynsmyndighetens medgivande deponera större mängder farligt avfall.

Konstruktion

Senast sex månader innan respektive deletapp (inom etapp1-3) anläggs skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning (geologisk barriär, bottentätning, dränering och lakvattenuppsamling) vattenavledande åtgärder samt deponeringsplan.

Bolaget skall innan respektive deletapp (inom etapperna 1-3) anläggs till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av bottenkonstruktionen. Kvalitetssäkringsplanen skall innehålla uppgifter om bottenkonstruktionens utformning, konstruktionsmaterial och utförande samt en av bolaget utsedd oberoende kontrollant för besiktning av utfört arbete. Anläggning av deletapperna får inte på börjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt kvalitetssäkringsplanen.

Sluttäckning

Senast sex månader innan respektive deletapp (inom etapperna 1-3) avslutas skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa hur sluttäckningen kommer att genomföras. Redovisningen skall innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial samt en tidplan för arbetet.

Bolaget skall innan respektive deletapp (inom etapperna 1-3) sluttäcks till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av sluttäckningen. Kvalitetssäkrings-

ringsplanen skall innehålla uppgifter om sluttäckningens utformning, konstruktionsmaterial och utförande samt en av bolaget utsedd oberoende kontrollant för besiktning av utfört arbete. Sluttäckning av deletapperna får inte påbörjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt kvalitetssäkringsplanen.

Insynsskydd

Bolaget skall verka för att omgivande vegetation bibehålls i den utsträckning som krävs för att ge erforderligt insynsskydd. All deponeringsverksamhet skall bedrivas i skydd av vallar så att insyn från omgivningen om möjligt förhindras.

Deponering (inklusive terrassering men exklusive sluttäckning) får ske till en höjd av högst +75 m över havet.

Restproduktsanvändning

Bolaget skall i så stor utsträckning som möjligt använda restprodukter som konstruktionsmaterial (t.ex. vid terrassering, sluttäckning och anläggande av körbanor och vallar).

De restprodukter som används för konstruktionsändamål inom deponin skall

– *innanför* sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier för deponering (för närvarande Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall) och

– *utanför* sluttäckningens tätskikt uppfylla gällande kriterier för mindre känslig markanvändning (för närvarande Naturvårdsverkets rapporter 4638 och 4889)

Om sådana riktlinjer saknas, skall bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en miljöriskanalys, på vilken kriterier för sådan användning kan grundas.

Förbehandling och mellanlagring

Lossning, lastning, sortering och mellanlagring av farligt avfall skall ske på hårdgjorda ytor med beständigt material.

Lukt och damning

Skulle för omgivningen besvärande lukt, damning eller nedskräpning förekomma till följd av verksamheten vid den nya deponin eller förbehandlingsytan, skall bolaget vidta effektiva motåtgärder.

Anläggningsbuller

Buller från verksamheten vid Deponi 2009 får som riktvärde inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än

- 50 dB(A) vardagar (kl. 07–18)
- 40 dB(A) nattetid (kl. 22.00–07)
- 45 dB(A) övrig tid

Den momentana ljudnivån vid bostäder får nattetid (kl. 22–07) som riktvärde inte överstiga 55 dB(A).

Deponeringsverksamheten skall så långt som möjligt bedrivas i skydd av vallar i syfte att begränsa bullerstörningar i Önstaskogen. Vallarna skall dimensioneras så att de ekvivalenta ljudnivåer som redovisas i av bolaget ingivna bullerberäkningar vid höjden + 75 m kan innehållas.

Transporter

Tunga transporter till och från Deponi 2009 skall planeras så att de kan ske vardagar mellan kl. 06.00 och 22.00.

Kontroll

För verksamheten skall finnas ett kontrollprogram, som möjliggör bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet skall anges mätmetoder, mätfrekvens och

utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet skall tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

Bemyndiganden

Tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om

- a. vilka avfallstyper som utöver vad som framgår av bolagets ansökan jämte bilagor får deponeras,
- b. deponering utöver "normalmängder" vid oförutsedda avfallsflöden eller liknande omständigheter,
- c. åtgärder till skydd mot omgivningsstörning som föranleds av bolagets redovisning i fråga om konstruktioner och sluttäckning,
- d. kriterier för användning av restprodukter för konstruktionsändamål enligt villkoret ovan,
- e. tillfällig mellanlagring av större mängder än tillståndet medger vid haveri hos avfallslämnare eller liknande,
- f. förbehandling av avfall inom förbehandlings- och lagringsytan,
- g. lukt och damning m.m.
- h. åtgärder till skydd mot störningar från verksamheten på grund av lukt, damning och nedskräpning samt
- i. rörande kontroll av verksamheten.

Tillsynsmyndigheten får i undantagsfall medge att enstaka tunga transporter sker mellan kl. 22.00 och 06.00.

MÅLETS HANDLÄGGNING M.M.

Miljödomstolen har hållit huvudförhandling i målet. Vid huvudförhandlingen hölls syn på bolagets anläggning i Gryta och området där den nya deponin kommer att anläggas.

I samband med huvudförhandlingen och tiden därefter har uppkommit frågor som rör utformandet av tillståndet samt ställande av säkerhet.

Tillståndet

Bolaget har justerat ansökan när det gäller utformandet av tillståndet på sätt som framgår av yrkandena. Enligt bolaget är det tillräckligt att i det slutliga tillståndet ange avfallstyperna på det sätt som bolaget har gjort i avsnitt 6.3 i den tekniska beskrivningen (som överensstämmer med de avfallstyper som anges i domslutet).

Naturvårdsverket har anfört följande. Enligt verkets uppfattning behöver en förteckning enligt 22 kap. 25 a § inte bestå av en sexställig avfallskod enligt bilagan till avfallsförordningen. Den bilaga som bolaget har presenterat är enligt verket tillräckligt detaljerad.

Länsstyrelsen har ingen erinran mot bolagets justering av yrkandet.

Säkerhet

Efter huvudförhandlingen har bolaget justerat den föreslagna föreskriften om ställande av säkerhet för anläggningen. *Bolaget* har i denna del föreslagit följande villkor.

Bolaget skall hos länsstyrelsen ställa säkerhet (S) för kostnader för sluttäckning (Sk) och efterbehandling (EBk) av deponiytan. Säkerhetens storlek skall beräknas för treårsperioder enligt följande formel. $S = EBk + Sk$.

$Sk = \text{specifik sluttäckningskostnad} \times (DY_1 + DY_{2-3})$ där DY_1 = ianspråktagen men ej sluttäckt deponiyta per den 30 oktober under det första året i treårscykeln och DY_{2-3} = bedömd tillkommande deponiyta under kommande två år.

EBk = summan av den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs och den årliga kostnad som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering under trettio år därefter.

Bolaget skall senast den 15 november vart tredje år, med början året innan deponering påbörjas, inkomma till tillsynsmyndigheten med underlag för beräkning av säkerheten för nästkommande treårsperiod. För tiden dessförinnan skall säkerheten uppgå till ett belopp om 500 000 kr.

Säkerheten får utgöras av pant eller borgen.

Tillsynsmyndigheten bemyndigas enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken att dels fastställa säkerhetsbeloppet för nästkommande treårsperiod med tillämpning av formeln $S = EBk + Sk$ enligt vad som föreskrivs ovan, dels godkänna den av bolaget ställda säkerheten.

Till stöd för sin justering har bolaget anfört följande.

Förändringen innebär att det inte är möjligt att påbörja deponering utan att säkerhet ställs. Säkerheten om 500 000 kr avseende den period som föregår den första treårsperioden avser de arbeten som skall genomföras innan deponering påbörjas, såsom avverkning, avbaning och utjämning av mark, anläggande av geologisk barriär och botten tätning m.m. Kostnaden för återplantering av skog uppskattas uppgå till ca 120 000 kr. Kostnaden för att avlägsna installerad geologisk barriär m.m. är svår att uppskatta, men bolaget bedömer den totala kostnaden för att återställa iordningsställande inte kommer att överstiga 500 000 kr.

Länsstyrelsen har lämnat följande synpunkter på förslaget.

Mot bakgrund av bestämmelserna i 15 kap. 34 § och 16 kap. 3 § miljöbalken ifrågasätter länsstyrelsen att det överläts åt tillsynsmyndigheten att besluta om säkerheten. I 16 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken anges att säkerheten skall prövas av tillståndsmyndigheten. Miljödomstolen bör därför avgöra dels vilken form av säkerhet som kan godtas kan t.ex. kommunal borgen godtas som säkerhet) dels säkerhetens storlek.

Bolaget har bemött länsstyrelsens yttrande och anfört i huvudsak följande. Enligt bolaget är länsstyrelsens "nya" inställning oklar. Länsstyrelsen hänvisar till ordalydelsen av 15 kap 34 § och 16 kap 3 § miljöbalken, men förhåller sig inte alls till den praxis om successiva säkerheter som utvecklats under senare år. Bolaget, som grundat sitt förslag på denna praxis, ser därför inget skäl att ändra sin inställning utan vidhåller det senast redovisade förslaget.

Bolagets förslag innebär, till skillnad från vad länsstyrelsen anför, inte att det överlåts till tillsynsmyndigheten att besluta om vilken form av säkerhet som kan godtas. Enligt sista stycket i bolagets förslag, som utformats enligt rådande praxis (se t.ex. Miljööverdomstolens dom den 21 mars 2005 i mål M 3658-02), får säkerheten utgöras av pant eller borgen. Det innebär att exempelvis kommunal borgen, men också panträtt i bl.a. fast egendom, kan aktualiseras. Borgensförbindelser från bolagets ägarkommuner har exempelvis använts som säkerhet för deponerings verksamheten vid Gryta avfallsanläggning i enlighet med miljödomstolens beslut den 13 november 2002 i mål M 357-00. Det saknas skäl att nu göra en annan bedömning i denna del än den miljödomstolen gjorde år 2002.

När det gäller frågan om säkerhetens storlek har bolaget lagt sig vinn om att finna en lösning som uppfyller kraven i 15 kap. 34 § och 16 kap. 3 § miljöbalken, samtidigt som den gör det möjligt att så långt som möjligt tillse att den ställda säkerheten svarar mot den faktiska risken, se SOU 2006:39, s 280 ff. Det torde inte kunna sättas i fråga att en säkerhet enligt miljöbalken måste vara tillräckligt stor för att kunna bära kostnaderna för återställning om verksamhetsutövaren av någon anledning inte längre förmår att själv utföra återställningsåtgärderna. På senare år har dock även uppmärksamats vikten av att en säkerhet inte är större än vad som behövs och inte heller är administrativt kostsam, se SOU 2006:39, s 281. Om säkerheten är större än nödvändigt, tas ett ekonomiskt utrymme i anspråk utan att det genererar någon nytta. Ett borgensåtagande innebär exempelvis en motsvarande begränsning i borgensmannens möjligheter erhålla finansiering för nya investeringar, vilket inte är önskvärt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Den faktiska risk mot vilken bolagets säkerhet skall svara i fråga om Deponi 2009 består av två delar:

1. Kostnaden för sluttäckning, dvs. en specifik kostnad om för närvarande ca 250 kr per kvadratmeter för deponier för icke-farligt avfall och ca 350 kr per kvadratmeter för deponier för farligt avfall som multipliceras med den yta som inte har sluttäckts (t.ex. 500 m x 350 kr = 175 000 kr). Detta motsvarar Sk i bolagets förslag.

2. Summan av den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs och den årliga kostnad som upp kommer för kontroll av och lakvattenhantering under trettio år därefter. Detta belopp kan bestämmas som ett schablonbelopp. Ett rimligt schablonbelopp är enligt bolaget för närvarande en miljon kr.

Bolaget har valt att inte föreslå totala säkerhetsbelopp för Sk och EBk. På så vis undviks att säkerheten blir alltför hög i förhållande till den faktiska risken. Ett belopp som säkerställer alla efterbehandlingskostnader samtidigt måste nämligen grundas på hela den tillståndsgivna deponeringsytan utan hänsyn till (i) vilken yta som faktiskt har tagits i anspråk och (ii) vilken yta som redan har sluttäckts. Detta skulle enligt bolagets mening medföra att säkerheten blir orimligt stor.

Att bolagets förslag är förenligt med miljöbalkens bestämmelser om säkerhet för efter- behandling framgår av praxis.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljödomstolen finner att den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap miljöbalken och att den därför kan godkännas.

Tillåtlighet och tillstånd

Det har inte framförts några invändningar mot tillåtligheten av den sökta verksamheten. Enligt miljödomstolen får sökanden anses ha lämnat uppgifter och underlag

som ger tillräcklig grund för slutsatsen att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken iakttas. Verksamheten strider inte heller mot tillåtlighetsreglerna i 16 kap. miljöbalken. Miljödomstolen finner således att verksamheten är tillåtlig.

När det gäller utformningen av ett tillstånd till deponering anges i 22 kap. 25 a § 2 miljöbalken att en tillståndsdom bl.a. skall innehålla en förteckning över de typer av avfall som får deponeras. Bolaget har härvid hänvisat till den redovisning som finns under avsnitt 6.3, s 27, i den till ansökan bifogade tekniska beskrivningen (bilaga 1 till aktbilaga 1). Naturvårdsverkets har förklarat att en sådan förteckning som avses i 22 kap. 25 a § 2 miljöbalken inte behöver bestå av sexställiga s.k. EWC-koder och bedömt att de av bolaget föreslagna avfallstyperna bör räcka för att uppfylla kraven i denna bestämmelse. Även miljödomstolen finner att denna tolkning av bestämmelsen är riktig och godtar därför bolagets förslag. Vidare bedöms de mängdangivelser som anges i tillståndet tillsammans med de till tillståndet knutna villkoren i domslutet vara tillräckliga för att övriga delar av bestämmelsen skall kunna anses vara uppfyllda. Det bör här noteras att det utöver de mängdangivelser som anges i tillståndet finns mängdbegränsningar i villkoren.

Det bör också observeras att den avfallsförteckning som anges i domslutet i denna tillståndsdom inte innebär att de krav på uppgifter om avfallens typ och egenskaper, mängder m.m., som anges i förordningen (2001:512) om deponering av avfall eller Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden vid mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall, inte gäller.

Bolaget har anfört att det kan uppkomma oförutsedda situationer då de i tillståndet angivna förteckningen över avfallstyper kan behöva frångås och har föreslagit att tillsynsmyndigheten bemyndigas att medge sådana avsteg. Länsstyrelsen har godtagit detta och miljödomstolen ser inte att det finns några hinder mot ett sådant delegationsförfarande (bemyndigande a i domslutet).

Prövotidsförfarande, provisoriska föreskrifter

Bolaget har föreslagit ett provotidsförfarande beträffande behandling och utsläpp av lakvatten och vatten från behandlings- och lagringsytor. Inga invändningar har framförts. Miljödomstolen finner att bolagets förslag kan godtas. Under provotiden bör gälla de av bolaget föreslagna provisoriska föreskrifterna.

Villkor och bemyndiganden

Normalmängder

Bolagets förslag till villkor och bemyndigande godtas (villkoren 2 och 3 med bemyndigande b i domslutet). Här kan också noteras, vilket nämnts ovan, att det, utöver de i villkoren angivna mängdbegränsningarna, finns totalmängdangivelser i själva tillståndet.

Bottenkonstruktion och sluttäckning

Länsstyrelsen har föreslagit villkor om bottenkonstruktion och sluttäckning, som bolaget i huvudsak har accepterat. Bolaget vill dock ha en något annan lydelse när det gäller den s.k. oberoende kontrollanten, så att det klart framgår att det inte är nödvändigt att kontrollanten måste vara ständigt närvarande. Det har bl.a. från länsstyrelsen framförts att det inte är acceptabelt att kontrollantens besiktning sker först efter det att hela arbetet med respektive etapps bottenkonstruktion och sluttäckning avslutats; det bör ske återkommande besiktningar vid lämpliga tillfällen under arbetets gång så att det är möjligt för kontrollanten att faktiskt konstatera att bolaget vid anläggandet av bottenkonstruktion och sluttäckning sker i enlighet med uppgifterna i den godkända kvalitetssäkringsplanen. Bolaget har förklarat att besiktningar kommer att genomföras återkommande under arbetets gång. Miljödomstolen finner att denna modell med återkommande besiktningar i princip är godtagbar. Det är dock lämpligt att det föreskrivs att det av kvalitetssäkringsplanen skall framgå när och hur besiktningarna avses genomföras. Villkor och bemyndigande i detta avseende bör således ges en formulering som avviker något från bolagets förslag i enlighet med vad som anges i domslutet (villkoren 5 och 6 med bemyndigande c).

När det särskilt gäller frågan om behovet av en geologisk barriär kan domstolen konstatera att bolaget har gjort sådana åtaganden att undantag bör medges.

Insynsskydd

Bolaget har motsatt sig länsstyrelsens och miljö- och hälsoskyddsnämndens krav att skyddszon med restriktioner för avverkning skall anges i villkor, med hänvisning till att bolaget inte äger och råder över det aktuella markområdet. Miljödomstolen delar bolagets uppfattning och godtar bolagets villkorsförslag (villkor 7 i domslutet).

Restproduktanvändning

Bolaget har genom ett villkorsförslag klartgjort att man i så stor utsträckning som möjligt avser att använda restprodukter som konstruktionsmaterial. Länsstyrelsen anser att villkorsförslaget är alltför oprecist och att det bör tas bort. Länsstyrelsen har påpekat att kravet ändå gäller enligt miljöbalken. Miljödomstolen delar i huvudsak länsstyrelsens uppfattning och finner att villkoret inte behövs, men vill ändå lyfta fram att bolagets villkorsförslag innebär ett klargörande och ett åtagande om hur bolaget i detta avseende kommer att tillämpa miljöbalkens bestämmelse om att hushålla med råvaror och energi samt att utnyttja möjligheterna till återanvändning.

Bolagets villkorsförslag om kriterier för restproduktanvändning innebär att vissa nu gällande kriterier skall gälla innanför respektive utanför sluttäckningens tätskikt. Naturvårdsverket motsätter att kriterierna för mindre känslig markanvändning (MKM) används som kriterier för användning av restprodukter för konstruktionsändamål, vilket bolagets förslag för användning utanför tätskiktet innebär. Bolaget anser att alternativet att tillämpa ett platsspecifikt riktvärde, som Naturvårdsverket förespråkar, normalt skulle leda till mindre stränga kriterier än de som gäller för MKM och att i avsaknad generella riktlinjer för restproduktanvändning från Naturvårdsverket är riktvärdena för MKM de mest lämpliga. Miljödomstolen delar bolagets uppfattning i den delen. För att undvika oklarheter om vad som skall gälla, dels om kriterierna ifråga upphör att gälla dels om det tas fram nya kriterier för just en sådan användning av resprodukter som nu är aktuell, bör dock villkoret och till vill-

koret knutet bemyndigande utformas i enlighet med domslutet (villkor 9 och bemyndigande d). Det bedöms således inte nödvändigt eller lämpligt att i villkoret ha en föreskrift om hänskjutning av tvistig fråga.

Buller

Bolaget har utöver de ursprungligen förslagna riktvärdena åtagit sig att så långt möjligt bedriva verksamheten bakom skyddsvallar. Inga invändningar mot bolagets förslag och åtagande har därefter framförts. Även miljödomstolen accepterar bolagets förslag. Villkoret bör utformas i enlighet med domslutet (villkor 12).

Tunga transporter

Bolagets förslag kan i huvudsak godtas. Formuleringen "planeras så att de kan ske" i villkoret bör dock utgå med hänsyn till den till villkoret knutna delegationen (villkor 13 och delegation h).

Transportvägar

Miljödomstolen finner att det, med hänsyn till vad bolaget uppgivit beträffande en planerad ny anslutningsväg, inte finns skäl att i detta mål föreskriva villkor i detta avseende.

Övriga villkor

Miljödomstolen finner att de övriga av bolaget föreslagna villkoren och bemyndigandena, mot vilka inga invändningar framförts i målet, i allt väsentligt kan godtas (villkoren 1, 4, 8, 10, 11 och 14 samt bemyndigandena e, f och g i domslutet).

Ekonomisk säkerhet

Bolaget har justerat sitt förslag i denna del. Förslaget bygger på att säkerheten skall var uppdelad i två delar. Den första delen avser de arbeten som skall utföras innan deponin tas i bruk och den andra delen tiden därefter. När det gäller den första delen har bolaget lämnat förslag på säkerhetens storlek. När det gäller den andra delen har bolaget begärt att miljödomstolen skall fastställa sättet att beräkna säkerheten. Där-

efter skall tillsynsmyndigheten, genom ett bemyndigande, slutligen bestämma säkerhetens storlek. Bolaget har också föreslagit att tillsynsmyndigheten skall bemyndigas att godkänna den av bolaget föreslagna säkerheten.

Länsstyrelsen har ifrågasatt om det är möjlighet att överlåta åt tillsynsmyndigheten att besluta om säkerheten. Enligt länsstyrelsen bör miljödomstolen avgöra dels vilken form av säkerhet som kan godtas, dels säkerhetens storlek.

Miljödomstolen vill i denna del anföra följande.

Som framgår av bolagets redogörelse kommer deponin att tas i anspråk successivt vilket innebär att sluttäckningen av denna kommer att ske etappvis. Efterbehandlingskostnaderna kommer således att variera under den tid verksamheten pågår varför det är rimligt att den säkerhet som skall ställas av bolaget också varierar. Bolaget har i denna del föreslagit att storleken på säkerheten skall bestämmas utifrån vissa beräkningsgrunder. Miljödomstolen delar denna uppfattning och anser att den av bolaget föreslagna utformningen av säkerheten kan godtas. Enligt miljödomstolen bör kostnaden för efterbehandlingen (EBk) bestämmas när det är aktuellt för tillsynsmyndigheten att pröva säkerhetens storlek.

Förutom den ovan angivna säkerheten anser miljödomstolen att bolaget också bör ställa säkerhet för de ingrepp som sker inledningsvis. Bolaget har i denna del föreslagit att säkerheten bör uppgå till ett belopp om 500 000 kr. Miljödomstolen anser att denna säkerhet är tillräcklig.

När det sedan gäller vem som slutligen skall fastställa säkerhetens storlek samt att godkänna denna är utgångspunkten att säkerheten skall bestämmas i samband med tillståndsprövningen. Det är tillståndsmyndigheten som skall bestämma säkerhetens storlek samt beskaffenheten av den, se 16 kap. 3 § miljöbalken. Det är dock möjligt att delegera sådana beslut till tillsynsmyndigheten enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken om de kan anses gälla villkor av mindre betydelse. Det finns således

inget absolut krav på att tillståndsmyndigheten slutligen måste pröva säkerheten på sätt länsstyrelsen gjort gällande.

Som miljödomstolen redan konstaterat kan bolagets beräkningssätt av säkerheten godtas. Det lämpligt att säkerheten bestäms i anslutning till att deponin utvecklas eftersom säkerhetens storlek kan behöva variera över tiden. Det bör heller inte vara någon större svårighet att utifrån bolagets beräkningsmodell fastställa detta belopp. Vilka säkerheter som kan användas följer av bestämmelsen i 16 kap. 3 § miljöbalken som hänvisar till 2 kap. 25 § utsökningsbalken.

Enligt miljödomstolens mening är det lämpligt att i detta fall ge tillsynsmyndigheten i uppdrag att slutligen fastställa säkerhetens storlek och beskaffenhet. I sitt arbete kommer tillsynsmyndigheten att följa verksamheten på nära håll och få en god kännedom om denna. Myndigheten kan därigenom se hur deponin utvecklas och vilken säkerhet som bör ställas. Miljödomstolen anser därför att villkoren när det gäller säkerheten bör utformas på sätt som framgår av domslutet och att tillsynsmyndigheten även skall ges vissa bemyndiganden i denna del.

Ingångsättningstid

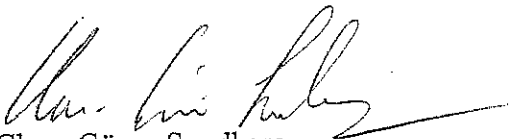
Miljödomstolen har ingen erinran mot bolagets förslag i denna del.

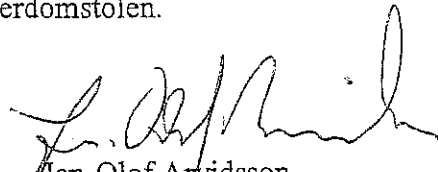
Verkställighetsförordnande

Miljödomstolen finner skäl föreligga att förordna att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft, dock med den begränsningen att bolaget skall ställa den säkerhet som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 3 (TSH-MD 1)

Överklagande skall ges in till Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, senast den 1 mars 2007 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen.

Claes-Göran Sundberg

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Claes-Göran Sundberg och miljörådet Jan-Olof Arvidsson samt de sakkunniga ledamöterna Anders Ohlsson och Mkael Lif. Domen är enhällig.